

לקראת שבת מלכתא

"אתה לא תלמד אותי איך אומרים המלאך הגואל... את הנוסח הזה הבאתי מבית אימי, כך היא לימדה אותי, ואיך הינך מעז לדרוש ממני לשנות את המסורת... אתה תמשיך להגיד כמו שאתה רגיל, ואני אגיד בנוסח שאמא שלי לימדה אותי'... הפעם החליט הבעל שזה לא עסק וצריך לקדש על כך מריבה של ממש... הוא החזיר לה בצעקות רמות וה'ששון ושמחה' הגיעו כבר אל הבית שזה עתה נבנה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על המחלוקת בנוסח 'המלאך הגואל'...

"הַפְּזָה מִי מְרִיבָה" (במדבר כ', י"ג)

שמעתי על מעשה שהיה בכפר קטן אחד בו התגוררו איש ואשה שנישאו זה לזו, ותקופה קצרה לאחר החתונה נפל ריב ביניהם. ותשמעו על מה הייתה נסובה המחלוקת...

כאשר האיש התכונן לעלות על יצעו, הוא שומע את אשתו אומרת קריאת שמע בנוסח מוזר במקצת; כשהגיעה ל'המלאך הגואל', אמרה: 'המלאך הגואל אותי מכל - רע יברך את הנערים'... את ה'פסיק' היא הניחה אחרי המילה 'מכל', וכך יצא שסיומן של הפסוק היה 'רע יברך את הנערים'...

מששמע הבעל את הדברים, נזעק מאוד, וגער באשתו על שהיא מסלפת את הפסוקים. שהרי צריך לומר 'המלאך הגואל אותי מכל רע - יברך את הנערים'. לפי הנוסח שלך, את עלולה להביא את המלאך הרע אל תוך הבית, אמר.

האיש היה בטוח שרעייתו השתכנעה ובלילה הבא היא תאמר כבר את הפסוקים בפיוסוק הנכון. מה גדלה הפתעתו כשגם למחרת היא ממשיכה לומר כאיולתה...

ועוד השיבה לו בדברים, באומרה: "אתה לא תלמד אותי איך אומרים המלאך הגואל... את הנוסח הזה הבאתי מבית אימי, כך היא

לימדה אותי, ואם כן יש לי על כך מסורת, ואיך הינך מעז לדרוש ממני לשנות את המסורת... אתה תמשיך להגיד כמו שאתה רגיל, ואני אגיד בנוסח שאמא שלי לימדה אותי'... הפעם החליט הבעל שזה לא עסק וצריך לקדש על כך מריבה של ממש... הוא החזיר לה בצעקות רמות וה'ששון ושמחה' הגיעו כבר אל הבית שזה עתה נבנה.

מלאך רע יענה אמן בעל כרחו

יום אחד עבר במקום כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל, שהיה ידוע בחוכמתו ובחריפות מששמעו הבעל והאשה שהצדיק הגיע לכפרם, החליטו לגשת אליו ולשטוח את טענותיהם לפניו, וכפי אשר ישפוט כך יעשו.

ננסה לחשוב לרגע, כיצד היינו מגיבים אם היה מקרה כזה מגיע לאוזנינו; האם לא היינו פורצים בצחוק למשמע דברים אוויליים שכאלה, שאין להם לא טעם ולא ריח...

אבל האדמו"ר מסקולען זצ"ל לא נהג כך. הוא ביקש להחזיר את השלום אל הבית הזה, והיה מוכן להשפיל את עצמו ולהראות לבני הזוג שגם זוטות כאלו עומדים אצלי ברומו של עולם...

הרבי עשה עצמו כשומע את הטענות בעיון רב, והניח ידיו על ראשו כמי שמתעמק לחשוב בשאלה שהונחה לפניו.

רק לאחר כמה דקות של 'מחשבה', פנה הרבי אל הבעל ואמר:

מדוע הינך סבור שאשתך טועה בנוסח שלה; אני דווקא חושב שהמסורת שהביאה מבית אמה היא צודקת ונכונה, ואסביר לך את כוונתה במה שהיא אומרת 'רע יברך את הנערים'

הרי מן הסתם גם אתה יודע ששני מלאכים מלווים תמיד כל יהודי בדרכו, אחד מלאך טוב והשני מלאך רע. במיוחד בליל שבת קודש, שבו מלווים אותו המלאכים עד הבית וכידוע

כאשר אמא של אשתך אמרה 'המלאך הגואל אותי מכל' היא ייחדה את מחשבותיה אל המלאך הטוב, והתפללה שמלאך זה יגאל אותה מכל צרותיה; ואחר-כך הוסיפה ואמרה רע יברך את הנערים, שגם המלאך הרע יצטרף לברכה זו, ויענה אמן על כרחו...

הבעל שמע את הדברים והחל להבין מה קורה כאן. פתאום הוא תפס שאשתו צודקת בדבריה...

'הוראת שעה'

לאחר שהבעל נרגע, פנה הרבי אל האשה ואמר לה: חושבני שאמא שלך אמרה את הנוסח הזה רק כ'הוראת שעה'. בגלל מגיפה קשה שהיתה בזמנה שפגעה באנשים רבים, ולכן היא 'פעלה' שגם 'המלאך הרע' יברך את הנערים.

אבל עכשיו שהמגיפה חלפה ועברה מן העולם, ולא נשקפת לנו סכנה מיוחדת אפשר לחזור אל הנוסח הרגיל ולומר 'המלאך הגואל אותי מכל רע' - יברך את הנערים..

ולמרבה הפלא גם האשה הבינה את דברי הרבי, והדברים שנאמרו בנועם ובחן. השיבו את השלום אל הבית ההוא.

הוא שאמרנו: המתעסקים בענייני שלום הבית צריכים להתאזר בסבלנות אין קץ כדי לשמוע את טענותיהם של המתדיינים, למרות שלפעמים אין בטענות אלו ולא-כלום. ולפעמים הם צריכים אף להשפיל את עצמם, ולעסוק ב'פשטים' שכאלה שְׁזָר שישמע אותם מן הצד יְמַלֵּא פִּיּו בְּצַחוּק...

כיצד הרגיע אביה של הרבנית קרליץ את

אחותה שסיפרה שאחת החברות מציקה לה...

המריבה שתוארה בקטע הקודם נראית כקטטה בין ילדים קטנים... אז בואו נשמע סיפור שהתרחש באמת אצל ילדים...

סיפר לנו הרב יעקב ישראל פוזן, שהרבנית קרליץ ע"ה (אשתו של מרן הגר"נ) סיפרה לו שבתקופת ילדותה, באה אחת מאחיותיה הביתה, ובכתה בפני אביה, הגאון רבי צבי קופשיץ זצ"ל, ש'חברה הציקה לי בכיתה'...

אחותי בכתה מאוד, סיפרה הרבנית קרליץ. עכשיו צריך לשמוע כיצד האבא החכם הרגיע אותה:

מדוע תבכי ילדתי? הרי אם מישהי עשתה לך דבר רע, את תמיד יכולה לסלוח לה, ולפתור את כל הבעיות... אם היית מספרת לי הפוך, שאת עשית משהו רע לאחת מחברותייך - אז הייתי אומר שיש לך בעיה... אבל במקרה שלך, מה הבעיה, תסלחי לחברה ההיא, וגמרנו' - - -

דבריו של אבא זצ"ל, סיפרה הרבנית, כל-כך הרגיעו את אחותי, שאפשר היה לראות את השמחה על פניה. במשפט אחד, תכלית, חינוכי ומוסרי מאין כמוהו, הצליח אבא לשמחה! להפוך לה את היגון לשמחה!

(מתוך הספר 'שמחה בבית' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ביום מן הימים נודע הדבר לגאב"ד ירושלים, בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, הוא פנה לרבי והודיע לו שבגזירת מרא דאתרא הוא גוזר עליו שלא יצא לרחובה של עיר מבלי שיצעד עמו בן לווייה. הרבי התחנן על נפשו בפני ה'מנחת יצחק' שיוותר לו, ולבסוף הצליח לשכנע אותו לצמצם את גזירת המרא דאתרא לשעות הלילה בלבד

שיחה מרתקת עם החסיד הרב שרגא ויינבך שליט"א, שזכה לשמש את כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

כ"ק מרן אדמו"ר רבי ישראל מרדכי מרחמסטריווקא זצ"ל

"האמת שדמותו של הרבי היתה כל כך מיוחדת וכל כך רבת אנפין, שגם אם אני אספר לכם במשך כמה שבועות רצופים אודותיו, זה לא יהיה מספיק כדי לתאר את אישיותו המופלאה.

"מה גם, שאני לא הסגנון של האנשים שזוכרים הכל. יש אנשים שזוכרים כל פרט, אני שכחתי כמעט הכל רגע אחרי שזה קרה. מדי פעם אני נזכר במשהו, אבל אין לי את הדברים בצורה מסודרת אחת" כך נפתחה שיחה מרתקת עם החסיד הרב שרגא ויינבך, שזכה לשמש את כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא זיע"א.

מדמויות ההוד של ירושלים, היתה ללא ספק דמותו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי ישראל מרדכי מרחמסטריווקא זצ"ל, איש אשר רוח בו, אשר היה ספון כל ימיו בחדרי חדרים, הוגה תורה הקדושה ללא הפוגה, בעודו משפיע מברכותיו אל הבאים להסתופף בצלו ולקבל את ברכתו.

בתחילת שנות הנהגתו את העדה, סירב הרבי לנהוג בגינוני אדמו"רות, ולא הסכים בשום אופן לכך שגבאים ילוו אותו בצאתו מביתו.

הרבי היה מתגורר בבתי אורנשטיין ובהמשך ברחוב חגי בירושלים, בית מדרשו הישן והקטן היה ברחוב שפת אמת, ובהמשך נבנה בניין הישיבה ומרכז המוסדות ברח' דוד ילין. הרבי היה צועד רגלית מהבית לבית המדרש ובחזרה, בלי שום גבאי או משב"ק.

ביום מן הימים נודע הדבר לגאב"ד ירושלים, בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, שהזדעזע לשמוע על כך. הוא פנה לרבי והודיע לו שבמצוות ובגזירת מרא דאתרא הוא גוזר עליו שלא יצא לרחובה של עיר מבלי שיצעד עמו בן לווייה. הרבי התחנן על נפשו בפני ה'מנחת יצחק' שיוותר לו, ולבסוף הצליח לשכנע אותו לצמצם את גזירת המרא דאתרא לשעות הלילה בלבד. ה'מנחת יצחק' התיר לו לצאת בשעות היום בלי גבאי, אבל בשום אופן לא הסכים שיעשה זאת בשעות הלילה.

אבל הרבי לא רצה גבאים, ולכן הוא מצא פתרון מסוג שונה. אחד היושבים הקבועים בשעות הערב בבית המדרש הקטן והישן שברחוב שפת אמת, היה הרב שרגא ויינבך, שבאותם ימים עדיין לא היה נשוי אבל גם היה מבוגר מעט משאר בחורי ישיבת רחמסטריווקא, ולכן הוא מצא לעצמו פינה בבית המדרש שברח' שפת אמת, שם היה

יושב וקופץ על כל הזדמנות שהיתה לו כדי לשמש את הרבי. "הרבי היה יושב בחדרו, שקוע בגמרא", מספר הרב ויינבך בשיחה עם 'לקראת שבת'. "הוא לא היה מרים את העיניים מהגמרא. השקיעות שלו בלימוד היתה ממש באופן מופלא ביותר. אם היה מגיע יהודי עם קוויטל או שאלה, הוא היה צריך להפריע את הרבי מלימודו, והרבי היה מקבל כל אחד בסבר פנים יפות, שומע על צרתו או את צדדי הספק שבו הוא מתקשה להכריע, מייעץ מברך, קורא את הקוויטל, ונפרד לשלום. ברגע בו היהודי היה פונה ללכת, הרבי כבר שוב היה שקוע בגמרא.

"את המחזה הזה ראיתי מאות פעמים אולי אפילו אלפי פעמים. בשניה שבה הוא התפנה מהעיסוק הקודם, הראש היה שוב שוקע בתוך הגמרא. רגע כמימריה,

"כשהרבי היה קם ממקומו כדי ללכת לביתו, הוא היה ניגש אלי ושואל אותי "שרגא, האסט צייט יעצט?", יש לך זמן עכשיו? תמיד זה היה בצורה של שאלה, בסגנון של מי שמבקש טובה: אתה יכול לעשות לי טובה וללוות אותי הביתה???

"כמובן שאני תמיד הייתי קופץ בשמחה כדי ללוות את הרבי, ומאחר והוא סבל ממחלה שהחלישה מאוד את רגליו, הדרך מרח' שפת אמת

ל'רח' חגי, דרך שאמורה היתה לקחת ארבע או חמש דקות, נמשכה קרוב לחצי שעה.

"אני זוכר שהייתי ממש מרחם על הרבי שהוא מתייסר עם הרגליים החולניות שלו. פעם אפילו שפכתי בפניו את לבי וגיליתי לו את צערי על כך. אמרתי לו שאני רוצה שהמחלה הזאת תעבור אלי, ושהרבי יהיה בריא. הוא צריך רגליים בריאות שיוכל לעבוד את ה', אבל אני, בשביל מה אני צריך רגליים בריאות?... הרבי ממש כעס עלי. בודדות הפעמים שראיתי אותו כועס כך. "אל תדבר כך", הוא פקד עלי, "חלילה וחס מלדבר כאלו דיבורים!"

"פעם אחרת שהרבי כעס עלי היתה בנסיבות די דומות, הוא מספר, "אני החלטתי שאם אני כזה 'חסיד שרוף' של הרבי, אני לא יכול לוותר על הזכות הגדולה לשתות את המים שבהם נטל ידיים. כשהוא יושב ל'טיש', היו מביאים לו ספל עם קערה ליטול ידיים סמוך לשולחן כמנהג האדמו"רים, ואני לקחתי קצת מים מהקערה ושתיתי.

"הרבי שם לב למעשי וממש נזף בי בחומרה רבה: "אל תעשה כך", הוא צעק עלי, "אסור לעשות כאלו דברים. אל תשתה ממי הנטילה!"

איך תיראה השבת?

את השעות הרבות שהעביר במצטבר בחברת הרבי, כשליחה אותו לביתו מדי ערב, ניצל ר' שרגא כדי לשאול את הרבי שאלות שחסידי רגיל אינו יכול לשאול את רבו. הוא בירר אצלו מנהגים שונים, ביקש לפעמים לדעת טעמים למנהגים של חצר הקודש רחמסטריווקא וכדו', וגם שמע מפיו סיפורים, רעיונות שונים של מוסר וחסידות ועוד ועוד.

"תמיד כשהיו מגיעים אליו 'קוויטלאך' קשים, מקרים של אנשים שסבלו ממצוקות נוראות כמו מחלות או קשיי פרנסה חריגים וכדו', הרבי היה מספר לי על כך כשליווייתי אותו באותו ערב הביתה. הוא לא היה נכנס לשמות ולפרטים, אבל היה מספר לי על הכאב הגדול שהוא מרגיש, ועל כך שיש מקרה שמדיר את מנוחתו כי יש אדם חולה מאוד ויש לו ילדים קטנים ומקרים מצערים אחרים.

(בהקשר זה נציין שאיש שיחננו ר' שרגא עצמו מתמודד בימים אלו עם מחלה קשה. ואנו מבקשים מקוראי 'לקראת שבת', לעורר עליו רחמי שמים בתפילה לרפואת רפאל שרגא פיבל בן רבקה פראדל בתושח").

"אני זוכר שפעם העליתי את הנושא של אמירת תפילת הדרך", הוא מספר. ברחמסטריווקא "היה המנהג שלא לומר תפילת הדרך בלילה, רק כשנוסעים ביום אומרים. כשדברתי על זה עם הרבי הוא אמר לי שכיום כן צריך לומר תפילת הדרך בלילה. היה זה אחרי שהיו כמה תאונות קשות, באותה תקופה היו מקרים שנהגי משאיות כבדות נסעו בפראות והורידו כלי רכב על נוסעיהם מהכביש, מה שהסתיים לא פעם בתאונות קשות מאוד, הרבי אמר אז שכשהמצב נורא כל כך בכבישים, צריך לומר תפילת הדרך גם בלילה, על אף שהמנהג היה שלא לומר.

"כמו כן שאלתי אותו פעם על עניין הנסיעה להר ציון, לקבר דוד המלך, בליל שישי. אביו של הרבי, הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא,

היה מורה שלא לנסוע בליל שישי להר ציון. הרבי עצמו כן היה נוסע בקביעות, הוא היה נוסע ב'טנדר של יהודה', היה זה טנדר מפורסם שהיה עושה כל ליל שישי מסלול של הכותל המערבי, הר ציון וקבר רחל, והרבי היה נוסע איתו בקביעות כל שבוע.

"שאלתי את הרבי מדוע הורה אביו שלא לנסוע לשם, והרבי הסביר לי שהכוונה היתה מאוד פשוטה. באותה תקופה היו מתלקטים להר ציון כל מיני אנשים בליל שישי, וחלקם היו אינשי דלא מעלי, ולכן אביו חשש על הבחורים שלא יושפעו מהם והורה להם שלא להגיע לשם. "ואם בנסיעה בליל שישי עסקינן, אני נזכר כעת בעוד מקרה: באחת הפעמים ארגנתי נסיעה לבחורי הישיבה של רחמסטריווקא. באותם זמנים הישיבה לא היתה כל כך גדולה ומפורסמת כמו היום. למדו בה בעיקר חסידי רחמסטריווקא, והיינו כשבעים בחורים בסך הכל ב'ישיבה גדולה' וב'ישיבה קטנה' גם יחד. לקחתי נהג ותכננתי נסיעה למירון - צפת - טבריה כמקובל..."

"אבל אני הנהגתי לעצמי מנהג שלא לצאת מהעיר בלי להיפרד מהרבי, ולכן אמרתי לרבי מבעוד מועד שאני מתכוון הלילה לנסוע עם הבחורים למקומות הקדושים בצפון.

"הרבי שאל אותי, "הלילה? למה דווקא הלילה?", ואני הסברתי שהלילה יהיה ליל שישי, וביום שישי ממילא הישיבה מסתיימת יותר מוקדם, כך שהבחורים לא יפסידו לימודים בגלל הנסיעה.

"הרבי הסתכל עלי ושאל אותי: "שרגא? ווי וועט אויס זעהן די שבת נאך אזא נסיעה???" איך תיראה השבת אחרי נסיעה כזאת? הבחורים יהיו עייפים, הם לא יוכלו לקבל את השבת בנחת ובשמחה כראוי..."

"כששמעתי את הרבי מדבר ככה, כבר לא היתה שום שאלה. באותו רגע הודעתי שהנסיעה בטלה ומבוטלת, ושנמצא בעז"ה הזדמנות אחרת לנסוע, אבל לא בליל שישי..."

"פעם אחרת, כשכבר הייתי נשוי, שמעתי שהרבי נוסע למירון לשבת. היתה זו נסיעה פתאומית, בלי ציבור ובלי מלווים כמעט. כששמעתי את זה, נטלתי רשות מאנשי ביתי, לקחתי איתי כמה בגדים וטלית, ואצתי רצתי כדי להספיק להצטרף אל הרבי לנסיעה למירון. אבל הרבי עצר בעדי ואמר לי "שרגא, אתה לא נוסע איתי הפעם. אתה צריך להיות בבית!". ואכן באותה שבת נולדה בתי. התברר שבאמת הייתי צריך להיות בבית. אלו שהיו עם הרבי במירון סיפרו לי אחר כך שכשהוא שמע על כך במוצאי שבת, שלשרגא ויינבך נולדה בת, השמחה שלו היתה עצומה כי הוא באמת אהב אותי ודאג לי באופן מיוחד."

עם אספן העתיקות

הרב ויינבך מספר שהיו שתי תכונות שבלטו אצל הרבי יותר מהכל: שקיעות מוחלטת בתורה הקדושה, ופשטות נפלאה. הוא לא החזיק לעצמו טובה ולא היה חושש לכבודו בשום דרך וצורה. לא היתה לו שום בעיה לנסוע בטנדר יחד עם עוד קבוצת יהודים כל ליל שישי, והוא לא היה חוסך מעצמו שום מאמץ כדי לעזור ולסייע לאחרים.

"פעם שאל אותי הרבי אם יש לי זמן, כי הוא רוצה ללכת לחתונה כלשהי. כמובן שהיה לי זמן... בדרך שאלתי אותו מה יש לרבי עם

המחותנים האלו? הם לא חסידי רחמסטריווקא, הם לא מבאי ביתו של הרבי, הם לא מתפללים בבית מדרשו, בעצם אין להם שום קשר אליו... "ענה לי הרבי" באמת אין לי שום קשר מיוחד איתם, אבל מאחר ואחד המחותרים נתפס על ידי השלטונות ונשלח לכלא, וכעת הוא השתחרר מהכלא במיוחד לכבוד החתונה, החלטתי ללכת לחתונה ולכבד אותו. הוא בוודאי ישמח שבאתי, ואם יש לי אפשרות לשמח את לבבו של יהודי שבור, איך אני יכול לוותר על ההזדמנות הזאת?". "פעם אחרת, ליוויתי את הרבי בנסיעה לבני ברק, לאסיפה של אדמו"רים ורבנים שהתקיימה בעניין ציבורי כלשהו את האסיפה אירח יהודי שהיה אספן גדול של חפצי עתיקות ויודאיקה. מאחר והרבי הקדים מעט לפגישה, אותו יהודי רצה להנעים את זמן ההמתנה והחל לשלוף מאוצרותיו קלסרים עם מכתבים עתיקים מגדולי החסידות, וכן חפצי יודאיקה כאלו ואחרים.

"הרבי הפגין התעניינות כדי לשמח את האיש, אבל הזמן חלף והמארח מראה עוד חפץ ועוד מכתב. כשהוא הלך לרגע כדי להביא קלסר אחר, הרבי לחש לי "שרגא, זה לא מעניין אותי בכלל כל המכתבים האלו. אני רוצה לפתוח ספר, ללמוד משהו!".

"הבעיה היתה שלא היה שם ארון ספרים, ואני הייתי צריך למצוא איזה תירוץ כדי להיכנס לחדר השני שבו היה הארון, שלפתי איזה ספר מהארון והבאתי לרבי שבתוך רגע כבר היה שקוע בתוך הספר. היהודי עם הקלסר הבין שהוא יצטרך למצוא מישהו אחר כדי לספר לו על האוסף שלו".

"שמעתי פעם מיהודי שביקש מהרבי הדרכה לפני נישואיו. אמר לו הרבי, שהוא מוכן להבטיח לו הבטחה מאוד גדולה, בתנאי שיעמוד בדרישה שהוא מציב בפניו: "אם אתה לא תרים את קולך ולא תצעק בבית, אני מבטיח לך שיהיו לך חיים טובים...".

התלהבות שקטה

"היה לו, לרבי, 'ברען' פנימי מאוד חזק", מספר ר' שרגא, "הוא לא הראה את זה כלפי חוץ. הוא היה אדם מאוד רגוע ומאופק, אבל כל יום כשהוא היה מגיע ל'אהבת עולם' לפני קריאת שמע של שחרית, ראית את הפנים שלו מאדימות. הוא לא אז ממקומו, אבל הוא בער מבפנים.

"כך גם כשהוא היה מקדש על היין בליל שבת. הוא לא אז כמעט, אבל ראו עליו שהוא מאוד מאוד מתרגש ומתלהב. כך גם כששרו 'קה אכסוף' בטיש.

"גם דברי התורה שהיה אומר, היו מאוד מאופקים, אבל מי שמסתכל ב'דברות מרדכי' רואה שמונחים שם ווארטים שיש בכך להלהיב את הנפש מאוד מאוד.

"עם זאת, ההתלהבות הזאת לא ניתקה אותו גם מהדברים הפשוטים. הוא היה מתפלל שחרית כל בוקר בישיבה ברח' דוד ילין, יחד עם הבחורים. כל יום ראשון, היה הרבי מקדים לבוא חצי שעה לפני התפילה, כדי לנקות ולסדר את השולחנות שנשארו מלוכלכים מהטיש של סעודה שלישית שהתקיים גם הוא בהיכל הישיבה.

"כמוכן הבחורים לא נתנו לרבי לנקות את השולחנות, כולם היו

ממהרים לסדר את השולחנות לפני שהרבי יגיע. אבל הוא המשיך לבוא מדי שבוע ביום ראשון חצי שעה לפני הזמן, למקרה ששכחו לנקות את השולחנות, שהוא יספיק לסדר אותם לפני שתתחיל התפילה... הבחורים שלמדו שם זוכרים היטב את העול שהיה לנו לקום מוקדם ביום ראשון בבוקר, כדי שהרבי לא יצטרך לנקות בעצמו את השולחנות.

"למרות שלרבי היה קשר מאוד חזק עם הישיבה, הוא לא היה מוסר בה שיעורים. אבל לפני החגים היינו נכנסים אליו, כל הבחורים, לשמוע שיחה מפיו בחדר הלימוד שלו.

"אני לא יכול לשכוח את המשל של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שהרבי היה מספר כל פעם לפני החגים, על איש שהמלך התחייב לפתוח בפניו את האוצרות ולאפשר לו לקחת כל מה שהוא רוצה במשך זמן קצוב, ובגלל שהמלך חשש שהלה ירוקן את כל אוצרותיו, הוא הציב בפניו שולחנות מלאים במיטב המאכלים והמשקאות, ובתזמורת שניגנה מוזיקה יוצאת דופן בנעימותה.

"מי שאין לו שכל, פונה לבשר והיין, נהנה באותו רגע ומפסיד את העושר הרב, ומי שיש שכל בקדקודו מקדיש את כל הזמן כדי לאסוף אוצרות מבית המלך, ולאחר מכן הוא יהיה כזה עשיר שהוא יוכל לקנות לעצמו בשר ויין ולשכור מכספו הרב נגנים שינגנו לו את המוזיקה הכי טובה והכי נעימה בעולם...

"כך היה אומר לנו הרבי, לנצל את המועדים ואת הימים הטובים, לשאוב מהם את ההשפעות והאורות. הוא היה מספר את המשל הזה בכל פעם מחדש, אבל כל פעם הוא היה מספר זאת כאילו זאת הפעם הראשונה שבה אנחנו שומעים את הסיפור, עם כל הפרטים, עם גישמאק, בשפה ברורה ונעימה, והדברים אכן עשו רושם בלבבות השומעים".

ואם בערבי חגים אנו עוסקים, נזכר הרב ויינברך במנהג המיוחד שהיה לו, לרבי: כל שנה, בערב ראש השנה הוא היה מכין מעטפות עם כסף ושולח לכתובות שונות. תמיד הוא היה קורא לי נותן לי כמה מעטפות ואומר לי לחלק לכתובת פלונית ופלונית: "אל תגיד כלום", הוא פקד עלי, "תדפוק בדלת, כשפותחים אותה, אתה תכניס את המעטפה ותלך. בלי לדבר מילה!".

"לא פעם ביקשו ממני ברחמסטריווקא שאני אבוא לדבר בפני הבחורים או האברכים, לספר להם על הרבי זצ"ל, אבל אני מעולם לא עשיתי זאת, כי אין לי מה לספר. אני רק זוכר קצת פה וקצת שם. לא משהו מסודר.

"האמת שפעם החלטתי להעלות על הכתב את הדברים, בעודי עומד ומשמש את הרבי. במשך כמה חודשים, כל פעם ששמעתי מפיו איזו אמרה מעניינת או סיפור כלשהו, הייתי כותב את זה, אבל אחרי כמה חודשים המחברת נעלמה. יותר לא חזרתי לעניין ולא המשכתי לכתוב, ואכן שכחתי כמעט את הכל.

"אבל דבר אחד אני לא יכול לשכוח. את דמותו הפלאית של הרבי, שתמיד מצטייר בעיני רוחי כשהוא יושב על יד הגמרא, שקוע בלימוד, כך אני זוכר אותו, כי כך היה נראה רוב הזמן. רק כשהוא נאלץ להיפרד מהגמרא הוא עשה זאת, וברגע שיכול היה לחזור אליה, הוא צלל אל תוכה בתוך שניה בודדת".

אני זוכר שפעם אחת הלכתי ברחוב בשווייץ, כשאני אוהז בידי תיק ג'יימס בונד. מרחוק הלכה אשה יהודיה צעירה עם טיולון ובתוכו שני ילדים. שמעתי כיצד היא פונה אל בורא העולם בבקשה חרישית: ריבוננו של עולם! אנא תן ליהודי הזה הצלחה, שיקבלו אותו בכל מקום בסבר פנים יפות, ויתנו לו צדקה ביד רחבה!" למרות שלא עסקתי באותה עת בהתרמה לצדקה, התרגשתי מעצם דאגתה של אשה יהודיה לאחיה היהודים על אף שאינה מכירה אותם

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על אהבת ישראל ששוברת את כל המחיצות

"הַפְּהָ מִי מְרִיבָה" (במדבר כ', י"ג)

לפני כמה עשורים הוזמנתי לדבר בבנייני האומה בפני עשרת אלפים נשים במשך עשרים דקות. נכנסתי לרבי חיים ברים זצ"ל ושאלתי אותו: "על מה לדבר? מה אפשר לומר בעשרים דקות?" תשובתו הייתה: "דבר על אהבת חינו!"

אם אנחנו רבים עם השכן על המרפסת, יתכן שנרוויח את המרפסת, אבל נפסיד את העיקר שהוא אהבת ישראל. הגמרא (שבת) אומרת: "הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו", ואיך הוא יודיע לה? "שייף ליה משחא ומלי ליה כוחלא". יתן שמן בין עיני התינוק ויכחל סביב עיניו, כדי שבשעה שאם התינוק תשאל אותו מי עשה לו זאת, ינקוב התינוק בשם האיש, ויוסיף ויאמר שאותו אדם גם נתן לו פת על נותן הפת לעשות זאת, כדי שהאם תדע שיש מי שדואג לילדיה וכך ירבו השלום והאחדות בקרב עם ישראל.

אני זוכר שפעם אחת הלכתי ברחוב בשווייץ, כשאני אוהז בידי תיק ג'יימס בונד. מרחוק הלכה אשה יהודיה צעירה עם טיולון ובתוכו שני ילדים.

האשה לא ידעה שיש לי שמיעה חדה, כך שיכולתי לשמוע מה היא מדברת. למרות שדיברה מאד בשקט, שמעתי כיצד היא פונה אל בורא העולם בבקשה חרישית: ריבוננו של עולם! אנא תן ליהודי הזה הצלחה, שיקבלו אותו בכל מקום בסבר פנים יפות, ויתנו לו צדקה ביד רחבה!...

למרות שלא עסקתי באותה עת בהתרמה לצדקה, התרגשתי מעצם דאגתה של אשה יהודיה לאחיה היהודים על אף שאינה מכירה אותם.

תפילתה שבאה מעמקי הלב, יצרה אצלי הרגשה שכולנו אחים. אם ננהג בדרך זו נביא לחזרה בתשובה בכלל ישראל.

כאשר היו שואלים את האדמו"ר מוויז'ניץ זצ"ל כיצד ניתן לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" כלפי אדם השונא ומציק לזולת הוא היה משיב: "יש לאהוב, לאהוב ולאהוב אותו עד שלא תזוותר לו כל ברירה, ואף הוא יהיה מוכרח לאהוב את אלו שהציק להם בתחילה!" תאמינו לי, ניסיתי את זה לא פעם אחת, וזה עובד!

בעת שהתנהל משפטו של הצורך אדולף אייכמן ימ"ש, פעל בבני ברק קו אוטובוס חמישים ושש, שתופעל על ידי שני נהגים בשם שלמה ומשה. באותה תקופה התגוררתי ליד העירייה, והחברותא שלי התגורר בשיכון ויז'ניץ, כך שיצא לי לנסוע בקו זה ארבע פעמים ביום. שני הנהגים היו טובי לב, והיו עוצרים לכולם גם שלא בתחנות העצירה הקבועות. וכך אירע שעם הזמן התיידדתי עם שניהם, ובעיקר עם שלמה.

באחד הימים קראתי בעתון 'המודיע' כתבה על כך שהערבים טוענים: באיזו זכות בן גוריון שופט את אייכמן, מדוע שאייכמן לא ישפוט את בן גוריון? הרי שניהם שותפים באותה מידה לחיסולה של יהדות הונגריה!"

כשעליתי לאוטובוס שחתי על כך לשלמה לפי תומי, הנהג שהיה מפא"ניק שרוף התרגז לשמע הדברים, ונעשה אדום כמו סלק. הוא

כל התזות שעלו בעת הקמת המדינה התנפצו לרסיסים. הקב"ה הבטיח שניסי הגאלה יהיו גדולים יותר מניסי יציאת מצרים. ואכן אנחנו נמצאים בעידן הגאלה. הניסים המלווים את ציבור שומרי המצוות בארץ ישראל הם כה מופלאים. מי שלא רואה זאת בחוש הוא עיוור. בזמן שהציבור החרדי הולך וגדל, הציבור החלוני הולך ונעלם, או חוזר בתשובה. שני מיליון ישראלים יוצאים בקיץ לחו"ל, ורבים מהם לא שבים ארצה ומתבוללים בגויים. היחידים שנשארים בארץ ולא יורדים לארצות נכר, הם החרדים, אוהבי הארץ האמיתיים. לפני שלושים שנה ערכנו סמינר לאקדמאים. באותה תקופה עדיין בערה האש של הקמת המדינה, והותקפת באמירות על כך שהחרדים שונאים את המדינה.

השבתי להם כך: "הבה ונחלק את הדיון לשלוש נקודות שונות. אהבת ארץ ישראל, אהבת עם ישראל והשמירה על חוקי המדינה. ראשית החרדים אוהבים את ארץ ישראל יותר מהחילונים. וראיה לדבר שאנו באים אליה בהמונינו, וכמעט שלא יורדים ממנה לחו"ל. עתה נעבור לנקודה הבאה. החרדים אוהבים את עם ישראל יותר מהחילונים, והחילונים עצמם יודעים זאת בליבם. וראיה לדבר שאם חילוני יזדקק לטובה, הוא יפנה לחרדי ולא לחילוני. חילוני שנתקע ברחוב בלי כסף לאוטובוס, יגש דווקא לחרדי ולא לעמיתו החילוני. ובהקשר לשמירת החוקים, אבקש ממי שלא משלם מס הכנסה כמחויב על פי החוק, שלא יטיף לנו מוסר ויספר סיפורים על כך שהוא מכבד ואוהב את חוקי המדינה".

כל הנוכחים חייכו ולא הוסיפו לדבר עוד.

בעשורים האחרונים שלחו את הציבור החרדי לגור בין הערבים. כך קמו עמנואל, ביתר, ברכפלד ותל ציון. מנהיגי המדינה היו בטוחים שלא נצליח להקים ישובים ראויים לשמם, והנה להפתעתם אלו הערים היפות בארץ, והן מנוהלות בצורה מקצועית, ושוררת בהן אורה רוחנית טהורה ונעימה.

מחדלי הנהגת המדינה מזרזים את החזרה בתשובה

פעם אמרתי לרב אורי זוהר (שליט"א) כי אם נקים מפלגה של בעלי תשובה, נקבל עשרות מנדטים ויהיה לנו כח לשנות דברים רבים. "ר' אריה, מהלכלוך הזה לא תבוא לנו כל תועלת!" השיב לי הרב זוהר. "הקב"ה עושה להם טיפול שורש, הם בעצמם יעשו לנו את העבודה באמצעות הפשעים והמחדלים של המנהיגים המתגלים חדשים לבקרים".

(מתוך אריה שאג דברים)

רצה פשוט לחסל אותי, אבל מחוסר ברירה התעלם ממני ולא דיבר אתי מילה. הייתי אמור לנסוע עמו ארבע פעמים ביום, אבל לא יכולתי להמשיך לשהות במחיצתו בצורה כזאת. מה עשיתי? במשך הימים הבאים עליתי לאוטובוס בכל יום וברכתי בברכת 'בוקר טוב', כשהוא נותר בפנים חתומות. כשירדתי שוב ברכתי אותו לשלום. כשנסעתי עמו שוב בצהרים ברכתי אותו 'צהרים טובים', ושוב הוא בהה בחלל. במשך ששה ימים התמדתי בעקשנות לברך אותו בכל נסיעה עד שהוא נשבר, פרץ בצחוק, וחזר להיות ידדי כמקודם.

אהבת ישראל שוברת את כל המחיצות, וממילא ניתן לפעול ולהחזיר בתשובה. ומי שפועל להשיב את עם ישראל לקב"ה, נאמרה כלפיו ההבטחה הנפלאה: "ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה" אדם שמשיב יהודים יקרים לאביהם שבשמים, זוכה שפיו נעשה כפיו של הקב"ה. אני מכיר לפחות אלף אנשים שהיו בעבר מחללי שבת, וכיום הם ראשי ישיבות, ראשי כוללים ומגידי שיעורים. הכרתי בני זוג שהשתתפו בארבעה סמינרים, ורק לאחר הסמינר הרביעי חזרו בתשובה. היום הבעל הוא תלמיד חכם עצום ומשמש כמגידי שיעור. ביתם של בני הזוג מהווה סמל ודוגמה, עד שאם רוצים לגרום למישהו להרגיש את טעם השבת, או לראות מה זה שלום בית, יש לשלוח אותו אליהם.

"קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל חד הם". וכפי שאין לנו השגה במהותו של הקב"ה, כך אין לנו השגה במהותו של היהודי. במהלך חיי צברתי מאות סיפורים על יהודים, שכאשר רק גירדו מהם מקצת מהקליפות, מיד הציץ החוצה היצר הטוב. כל יהודי הוא צדיק גם אם חווה מעט נפילות הנגרמות על ידי היצר הרע.

אסור לנו להמעיט בערכנו. אם נתנהג כמצופה מאתנו, תהיה זו המחאה הטובה ביותר על כבוד שמים, שתגרום לחזרה בתשובה של כל עם ישראל.

פריחתו המופתית של ציבור שומרי המצוות

בימינו החל הנוער החילוני להתבונן ולשאול שאלות. כאשר נער חילוני מתבונן לשם מה הוא בא לעולם, הריהו ממש כאברהם אבינו, שאף הוא שאל את אותה השאלה. לבי אומר לי שישנה התעוררות שלא מדברים עליה. ישנן נשמות גבוהות שנולדו בקרב אחינו התועים! אם הייתם יודעים איזו התלהבות היתה בקרב החילונים בקום המדינה.

"סוף סוף יש לנו מדינה משלנו, שלא צריך להתגנב אליה בספינות מעפילים, כולם יכולים לבוא ארצה מכח חוק השבות!" "יש לנו קיבוצים עם אהבת ישראל, ואנחנו שרים ביחד בערבות הנגב ואוכלים פלאפל!" "אנו חדורי אידאולוגיה, ויש לנו צבא חזק ומוכן, לעומתנו יש כמה פנאטים חרדים גלותיים שנותרו מאחור..."

ומה נשאר מכל זה? כלום!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שאלה אחרת הטרידה אותה יותר מכל השאלות, איך תוכל להתמודד עם החינוך של בנה יקירה חיים פינחס, אמנם הולך הוא מידי יום למלמד שמלמד אותו תורה, אבל, איך אדע אם הוא לומד כראוי, הרי אני חייבת לדאוג שיגדל לתלמיד חכם. והלא אין לי את בעלי שיוכל לבדוק זאת... רעיון עלה במוחה...

סיפורים מרטיטים שסיפר הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל על מסירות הנפש ואהבת התורה של אמו ושל נשים יהודיות מדורות עברו לגדל בנים תלמידי חכמים

"על פן יאמרו המושלים באו חשבון" (במדבר כ"א, כ"ז)

סמוך לעיירה ישנה משפחה שברשותה פרה חולבת, אולם היות והיתה זו משפחה גויית, לא היתה כאן רק שאלה של העברת החלב מהכפר לעיר, אלא לצורך כך עליה ללכת בעצמה לכפר מידי לילה דרך מפחידה ומסוכנת על מנת להשיג ולהיות נוכחת בעת חליבת הפרות שלא ישלחו הקונים בחלב עכו"ם, אולם ההכרח לא יגונה וכך עשתה. היא הלכה לאותו כפר והיתה נוכחת בשעת החליבה ורק אז, בשעות הקטנות לפנות בוקר, לאחר לילה טרוט שינה חזרה לאוסטרובה עם כדי החלב, שם יכולה היתה למכור את החלב ולהרוויח את הפרוטות היומיות שהצטרפו בסוף החודש לסכום שיסיק למלמד הפרטי שילמד עם בנה ויעמוד על השגיו, על מנת שיזכה לצמוח תלמיד חכם.

אם לא די בכך ללמדנו על אהבת התורה שבערה בה, סיפרו בני המשפחה שמיד כאשר הגיעה לעיירה שלחה חלק מהחלב שהביאה לבית המדרש כדי להרוות צמאונם של יושבי בית המדרש. גם בסופו של יום אם היה נותר חלב בכדים, לא היתה שומרת אותו ליום המחר, אלא היתה מחממת אותו ושולחת אותו לבית המדרש, כדי שעמלי תורה יזכו להרוות בו את צמאונם ולשקוד על תלמודם ביתר שאת ועוז. זאת ועוד, לא אחת בימי חורף פולניים קשים, היתה שולחת מבייתה שמיכות ליושבי בית המדרש, ביודעה שחלק מהם לנים על

עיירת אוסטרובה, פלך לזמז'ה, פולין. השנה: תרע"ד מלחמת העולם הראשונה שפרצה זה עתה העמידה את גב' יוספה שיינברג ע"ה במבוכה כפולה ומכופלת. הן הלא נשארה בבית לבדה, שכן בעלה רבי יעקב יצחק שהיה מבוקש על ידי הצבא הפולני על כך שלא התגייס לשורותיו, נאלץ לברוח לארה"ב מחשש שייענש חמורות על ידם והיא נשארה בודדה, כאשר עליה מוטל להתמודד לבדה עם אימי פחד המלחמה והקושי לכלכל את עצמה ואת שני ילדיה, אברהם נתן, וחיים פינחס.

המחשבות טרדו את מחשבותיה, מי יודע מה טומן בחובו העתיד הבלתי נודע, ההריגות והפציעות אותם חוו בעיירות, ועליהם שמעו מאזורים אחרים על ידי חיילי הצבאות השונות שרצו להוכיח בעלות על המדינה... ובכלל, מי יודע מה יהיה בעתיד הרחוק יותר, מי ינצח במלחמה ותחת איזה ממשלה נחיה, ומתי יוכל בעלי לחזור, אם בכלל... אולם, באהבת התורה העזה שייקדה בה, שאלה אחרת הטרידה אותה יותר מכל השאלות, איך תוכל להתמודד עם החינוך של בנה יקירה חיים פינחס, אמנם הולך הוא מידי יום למלמד שמלמד אותו תורה, אבל, הציקו מחשבותיה, איך אדע אם הוא לומד כראוי, הרי אני חייבת לדאוג שיגדל לתלמיד חכם. והלא אין לי את בעלי שיוכל לבדוק זאת...

רעיון עלה במוחה... היא תבקש מאיזה יהודי תלמיד חכם שילמד איתו ויעמוד על הישגיו. אולם איך תוכל לעשות זאת, הלא מלמד פרטי הוא דבר שעולה ממון ובקושי לכלכל את עצמה היא מצליחה במחסור והמצוק החמורים ששררו.

המחשבות לא הרפו ממוחה, אולם לפתע צץ בראשה רעיון. מכירת החלב בעיירה הינה מצומצמת במדה ובמשורה, בעקבות המצב המלחמתי, היא תחפש משפחה שיש להם פרה חולבת, תקנה מהם כמה כדי חלב ליום, תמכור אותם ומהם תוכל להשיג כסף כדי לשכור לבנה מלמד פרטי שיעמוד על צמיחתו.

איך מוציאים מחשבה כזו לפועל, בעיצומו של מצב מלחמתי שסכנה להלך ברחובות. אולם היא לא ויתרה, היא שמעה שבכפר

ספסלי בית המדרש ואין להם אפילו שמיכה דקה להתכסות בה בשנת הלילה.

נס ההצלה

סיפורים מרטיטים אלו, היה רבינו הגדול מרן הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל מספר בהתרגשות, הוא היה מראה איזו מסירות נפש ואהבת התורה מופלאה היתה מנת חלקם של נשים יהודיות מדורות עברו לגדל בנים תלמידי חכמים. אולם למעלה מזה היה מביע את רגש הקודש של הכרת הטוב המופלגת שחש בלבו כלפי אמו.

בערוב ימיו, ביום פטירתה של אמו ע"ה, ביקש פעם ממניין תלמידים שיתלוו עימו לפקוד את ציונה, והסביר להם מדוע הוא כה טורח בגילו המופלג וחולשתו הרבה לפקוד את ציונה בהיותו מלא הכרת טובה כלפיה. הוא הוסיף וסיפר איזה מסירות היתה כרוכה בהליכה הלילית לאותו כפר: באחד הימים בהם יצאה בשעות הערב לכפר השכן, כדי להשגיח על החליבה, החל לרדת גשם זלעפות. יחד עם חברתה שהיתה עימה ביקשה מגוי שהתגורר בסמוך להכנס לחצרו שהיתה מלאה בחציר, מאכל של סוסים שהיה בחצרו, ולהתכסות בו מפני הגשמים העזים שהרטיבו אותם עד לשד עצמותיהם. באמצע הלילה בעיצומה של סערת הגשמים ורעמים עזים הרעידו השמים לפתע ברק חזק ואז הבחינו מרחוק שבעל הבית הגוי מגיע אליהם עם גרזן גדול על מנת להרוג אותן, הם שמו נפשן בכפן ונמלטו, כשהן מודות להש"ת שהצילם מתחת ידו.

כל ימי חייה היתה מרת יוספה מודה להקב"ה שהציל אותה ואת דורותיה באותו לילה מכליון ומספרת נכדתה תליט"א הרבנית אלטוסקי, שכאשר היתה ילדה קטנה ובלילה גשום וסוער היו הנכדות ישנות בבית הסבתא והיו חוששות מהברקים והרעמים שנשמעו, היתה מרגיעה אותם ואומרת להם: איזה נפלאות הבורא שאנחנו ראינו בזכות הברקים והרעמים!

בית אב

בבית ספוג אהבת תורה שכזה נולד רבינו בז"ך אלול שנת תר"ע, להוריו רבי יעקב יצחק ז"ל, בן המגיד מישרים בעיירה ואמו מרת יוספה ע"ה.

את שנות ילדותו, עשה במחיצת אמו שחינכה אותו לאהבה וקדת לתורה ולומדיה. כאמור את אביו לא ראה ולא הכיר באותם שנים, אמנם הושפע מרוח אהבת התורה ויראת השמים אותה יצק האב אל אדני הבית בשנים קדמוניות וממסירותה העצומה של אמו, שלמרות שנשארה לבדה בעוני ומחסור עשתה הכל למיחתו בתורה.

אביה רבי שלום טומבזק זצ"ל, יהודי ליטאי טיפוס, אוהב תורה שהתגורר בעיירתם, היה משכים לקום לבית המדרש בטרם יעלה השחר לשקוד על תלמודו לפני שייצא לעמל יומו. לפרנסתו החזיק חנות מכולת קטנה וגם שם היה יושב בקביעות עם ספר פתוח על דוכנו וביני לביני היה משרת את קהל הלוקחות. בתקופות קשות בהם לא היה לאנשים כסף לשלם גם עבור המינימום שנצרכו לו

היה דואג שהוא ובני ביתו ישתכרו מעבודות אחרות כדי לכסות את החזקת המכולת, כשנשאל פעם מדוע הוא מחזיק את המכולת והלא כבר הרבה זמן אינה רווחית השיב: "ומה יעשו העניים, מהיכן יקחו את הלחם והחלב למחייתם".

כאמור היה רבי שלום משכים קום לצאת לבית המדרש, רבינו שהתגורר בביתו היה מתעורר לא אחת, עודנו ילד צעיר מאד וביקש מאמו להרשות לו ללכת עם הסבא לבית הכנסת ללמוד. אמו התלבטה מאד, ילד כה צעיר שיקום בארבע וחצי וילך ללמוד בבית המדרש קודם תפילת שחרית, אולי עדיף שישן כל צרכו, הן ילד קטן הוא וצריך הוא להיות במלא כוחותיו בלימודיו. אולם נפשו של חיים פינחס חשקה בתורה, והיה מתלבש במהירות להצטרף לסבו והיה מבקש ממנו שיקשור לו את נעליו שיוכל לצאת איתו, שכן היה כה צעיר שאפילו לקשור את נעליו עדיין לא ידע. כשראתה אמו את חשקו הרב ניאותה להרשות לו ללכת ללמוד עם הסבא. לימים סיפרה שאביה היה אומר לה: "שמרי על חיימ'ל, יבוא יום שכולם יעמדו בפניו, הוא יהיה לגדול בישראל". ואכן, למרות כל העוני והקשיים עשתה הכל לסייע לו ולעמוד לימינו ולא להפריע לו בצמיחתו.

עוני ומחסור

לא רק בפולין סבלו באותם שנים מעוני ומחסור נוראיים, גם רבי יעקב יצחק - אביו שהגיע לארצות הברית, סבל אף הוא מעוני רב. למרות שהיה אדם מוכשר, נאמן ואחראי, שלא היה אמור להיות לו קושי לפרנס את עצמו ולהשיג לעצמו מקום עבודה לכלכלתו, בכל זאת לא הצליח בשום אופן למצוא מקום עבודה, זאת משום שעמד בתוקף על שמירת השבת בכל פרטיה ודקדוקיה, כידוע שבאותם השנים מי שלא הסכים לעבוד בשבת לא יכול היה להשיג עבודה. יהודים רבים לא עמדו בנסיון ועבדו רח"ל בשבת, חלק מתוך סברא שמצב כזה שאם לא ידאגו לפרנס את עצמם ולדאוג שיהיה להם את הצורך המינימלי, לחם לאכול ובגד ללבוש, הם מכניסים את עצמם בידים למצב של פקוח נפש, וחלקם משום שהושפעו מהאווירה הקלוקלת והמתירנית ולאט לאט הושפעו וחשבו שכך המנהג כאן, וניתן אולי להקל, אולם רבי יעקב יצחק לא ויתר, הוא לא יעבוד בשבת ויהי מה! נוצר מצב שבכל עבודה שהתקבל, פוטר ממנה בכל יום שני לאחר שלא הופיע לעבודה בשבת.

הוא נדד ממשרה למשרה וכמובן לא קיבל בשום מקום את שכרו וממילא חי בעניות ודוחק כה רב, עד שלעתים אף את מעט הכסף הנדרש לשכירת מקום לינה לא היה לו יהיה נאלץ לסבול חרפת רעב ואף לישון על ספסלי בית הכנסת ולעיתים אפילו על ספסל בגן ציבורי, אך הוא על דבקתו במצוות התורה לא ויתר.

לאחר תקופה ממושכת בה חסך וצירף פרוטה לפרוטה עלה בידו לפתוח מתפרה קטנה בשכונת איסט סייד, באותם ימים היתה מתפרה כזו משמשת לסירוגין לתפירה ולמשלוח בגדים לניקוי יבש, פתיחת החנות פתרה את בעיית שמירת השבת שכן בהיותו עצמאי

אני נורא נעלבתי כששמעתי שהוא אומר על אבא שלי שהיתה לו בעיה כזאת. סליחה? לאבא שלי היו בעיות? מה פתאום! אבל הבחור לא נבהל. "תשאל אותו בעצמך", ענה לי...

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א רב בית המדרש 'היכל צבי' - צאנז, בירושלים, בשיחה מרתקת על דרך
החינוך במשנת אביו הגאון הנודע הגר"א שמרלר זצ"ל ראש ישיבת צאנז וחבר נשיאות מפעל השי"ס

יעקב א. לוסטיגמן

אבי מורי, הגאון הגדול רבי אליהו שמרלר זצ"ל, היה מגדולי החסידים של הרבי בעל ה'שפע חיים' מצאנז. זיע"א, אומר הרב שמרלר שליט"א. אבא היה ראש ישיבת צאנז, הוא היה חבר נשיאות מפעל השי"ס מיסודו של הרבי מצאנז, הוא היה ה'בעל מקרא' אצל הרבי זצ"ל בתקיעות בימים הנוראים, ולאחר מכן אצל בנו ממשיך דרכו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. הוא היה כותב את התשובות של הרבי זצ"ל שרוכזו בשו"ת 'דברי יציב', וכן את ה'פשטעלך'-הפלפולים המפורסמים שלו, מדי יום הוא היה נכנס לרבי ויושב אצלו שעות כדי לעמוד על מינו.

אבל כשהיו מספרים איזה 'מופת' מהרבי, כשהיו מדברים על הרוח קודש שלו או על ההנהגה הפלאית שלו, אבא זצ"ל לא היה שבע רצון מכך: "תדברו על התורה שלו", הוא היה אומר, "תדברו על המידות שלו! על הענווה שלו!".

וכל כך למה? וכי המופתים האלו לא היו? היו גם היו!

וכי הוא לא היה בעל רוח הקודש? בוודאי שהיה.

אלא מה? אנחנו, האנשים הפשוטים, לא יכולים ללמוד מהסיפורים האלו הרבה. הם אומנם מלמדים אותנו כמה גדול היה הרבי מצאנז זצ"ל, אבל הם לא מלמדים אותנו איך גם אנחנו יכולים להיות אנשים גדולים.

אם אנחנו נלמד מההתמדה העצומה שלו, אם אנחנו ננסה ללמוד מהמידות המיוחדות שלו, או אז נוכל גם אנחנו להתקרב צעד אחד נוסף למעלתו הגדולה, להיות אנשים קצת יותר טובים...

כשאנחנו מספרים על זה שהרבי זצ"ל, כשהיה אומר 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב', הוא היה נמש מרוב בכי, ונחלים של דמעות ניגרו מעיניו, יש לזה השפעה עלינו ועל הילדים והתלמידים שלנו. זה ממחיש לנו איך אנחנו צריכים להשתוקק לגאולה השלמה, איך אנחנו צריכים לכסוף ולצפות ליום שבו יבנה בית המקדש השלישי. אבל אם מספרים שהוא בירך מישהו ואחר כך נולדו לו ילדים וכדו', זה סיפור חשוב, הוא מלמד אותנו אמונת צדיקים והוא מלמד אותנו על גדולתו של הרבי וכו', אבל זה לא דומה לסיפור שנותן לנו גם הדרכה איך להתנהג בעצמנו!".

התשובה של רבי מאיר

ידוע ומפורסם בפי כל, שהחינוך הטוב ביותר הוא הדוגמה האישית שנותנים ההורים לילדים שלהם. הרש"ר הירש זצ"ל אומר שחינוך

הילדים מתחיל 20 שנה לפני לידתם. ההורים צריכים לחנך את עצמם, וממילא הילדים שלהם יהיו גם הם מחונכים בהתאם. מספרים שפעם בא יהודי מודרני לגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין ומייסד 'הדף היומי', ושאל אותו שאלה קשה. "למה אצלנו בהיכלי התפילה של ה'מתקדמים', הסדר שולט. הניקיון מורגש, כל אחד יושב במקומו, וכל אחד מקפיד שהילדים שלו ישבו גם הם לצדו ולא ישתוללו ויפריעו לאחרים.

"אצלכם, לעומת זאת", כך טען אותו 'מתקדם', "יש בלגאן, רעש. אחד מתפלל מהר ואחד לאט, אחד מתפלל בשקט והאחר צועק בקול, הילדים משתוללים בתוך בית הכנסת ומחוצה לו, לפעמים הם קופצים אפילו על מדרגות ארון הקודש או הבימה... זה הכבוד שאתם חולקים לתורה? כך אתם מכבדים את בית הכנסת, אם אצלנו יעז ילד אחד לטפס על מדרגות ארון הקודש, אוי ואבוי לו, אחת דתו... ואצלכם, עולם כמנהגו נוהג, זה לא מפריע לאיש...".

השיב לו רבי מאיר שפירא ואמר: "אצלנו, כשהאבא מביא את בנו לבית הכנסת, הוא גם משתדל שהילד יתנהג יפה. הוא מאוד רוצה שהילד לא יפריע לאחרים, ושלא יקפוץ על מדרגות ארון הקודש. בהתחלה זה מצליח לו, אבל אז, כשמגיעים ל'ויברך דוד' או ל'נשמת כל חי', האבא כבר מתלהב כל כך בתפילה, עד שהוא מכסה את פניו בטלית, ומשתפך בתפילה נלהבת ושוכח את מה שקורה מסביבו ואת הילד השובב שלו. אבל יצר לב האדם רע מנעוריו, ולכן הילדים,

אף אחד אינו חף מקשיים ובעיות. אף גדול בישראל לא נולד גדול בישראל. כולם נולדו עם אפס ידיעה בתורה, וכולם התמודדו עם יצר הרע גדול שניסה להקשות עליהם

נולדו ראשי ישיבות. אם אני לא מבין אותם ואני איזו דמות מעולם אחר, איך אני קשור אליהם בכלל?
"לכן אני אומר להם על כל מיני בעיות, שגם אני התמודדתי עם בעיה דומה. כך הם אומרים לעצמם, אם ראש הישיבה שלנו התמודד עם אותן בעיות שאנחנו מתמודדים, ובכל זאת הצליח לגדול ראש ישיבה, זה אומר שגם אנחנו יכולים...
"דבר שני", הוסיף אבא ואמר לי, "מה אתה חושב, שבאמת לא היו לי בעיות? אתה חושב שאני באמת נולדתי על ההר? תדע לך שאכן היו לי בעיות! אבל אני התאמצתי ונכשלתי וניסיתי שוב ושוב עד שבחסדי שמים הצלחתי להתגבר על אותן בעיות ולהגיע למקום גבוה יותר, שבו מתמודדים עם בעיות מסוג שונה".
כי אף אחד אינו חף מקשיים ובעיות. אף גדול בישראל לא נולד גדול בישראל. כולם נולדו עם אפס ידיעה בתורה, וכולם התמודדו עם יצר הרע גדול שניסה להקשות עליהם ולפגוע בהם ולמנוע מהם את היכולת להצליח, ובכל זאת הם התאמצו ונכשלו ושוב התאמצו עד שבחסדי שמים הצליחו להתקדם.

הפשט של הרב ואזנר

הדברים האלו מחזקים מאוד, אבל גם מחייבים מאוד, הן את הילדים והן את ההורים והמחנכים. יש מקרים שילד נכשל שוב ושוב, או שהוא בכלל לא מנסה, וההורים או המחנכים שלו רואים אותו בקלקלתו ואומרים לו: ממך כבר לא יצא כלום... אתה כבר לא תהיה תלמיד חכם... אין לי כח להסביר לך פעם נוספת את המשנה או הגמרא, אתה ממילא לא תבין".

ה' ירחם, ישמור ויציל מכאלו דיבורים!

אנחנו צריכים להאמין בכל ילד ובכל בחור, וגם בעצמנו. גם אם כולם מסביב אומרים לך שממך לא יצא כלום, אל תאמין להם! קל וחומר שאל תגיד כך לילד שלך. לכל אחד יש פוטנציאל עצום, וכל אחד יש בכוחו

שרואים שאבותיהם כבר איבדו קשר למציאות ונמצאים עמוק בתפילה, מנצלים את ההזדמנות ומתחילים לחגוג...

"אז נכון", הוסיף רבי מאיר שפירא, "אצלכם הילד לומד שאסור להשתולל בבית הכנסת, אבל מה הוא רואה? מה הוא לומד? שאבא יושב כל הזמן עם העיניים מחוץ לסידור, כל הזמן מסתכל עליו לראות שהוא לא עושה בעיות, ותוך כדי מפטפט עם השכן שלו שגם הוא עסוק בלשמור על הילד שלא ישתולל.

"מה יעשה הילד הזה לכשיגדל ויתחתן ובעז"ה יהיו לו ילדים משלו? הוא יעשה את אותו הדבר. גם הוא ישב בבית הכנסת יפטפט עם השכן שלו ויגער בילד שלו שלא ישתולל...

"הילדים שלנו, לעומת זאת, כשהם יגדלו גם הם יתלהבו בתפילה, גם הם יכסו את ראשם בטלית ויגביהו עוף יחד עם מילות התפילה המלהיבות את הלב ומדליקות את הנפש".

הבעיות של אבא

אבי מורי זצ"ל, היה מאוד קרוב לתלמידי, בחורי הישיבה. הם היו באים אליו כדי להשיח את לבם ולספר על הבעיות השונות שאיתן הם מתמודדים. בחור אחד אמר שהוא לא מצליח להתרכז, אחר אמר שקצת קשה לו לקרוא, היו שסיפרו שהם לא יכולים לכוון בתפילה, וכן על זה הדרך, כל סוגי הבעיות וההתמודדויות.

אבל אבא, לא פעם ולא פעמיים, היה אומר לבחור שהשיח את לבו: "כן... אני מבין אותך מצוין. גם אני כשהייתי בגילך, היתה לי את אותה בעיה..."

יום אחד, כשלמדתי בעצמי בישיבה, סיפר לי אחד החברים שיש לו איזו בעיה מסוימת, ואז הוא 'הרגיע' אותי ואמר לי... אבל אני לא דואג... גם לאבא שלך, ראש הישיבה שלנו, היתה לו בעיה דומה מאוד, ובכל זאת תראה איך הוא יצא כזה ראש ישיבה גדול. גם אני אוכל בעז"ה לצמוח ולהצליח למרות הבעיה עמה אני מתמודד..."

אני נורא נעלבתי כשמעתי שהוא אומר על אבא שלי שהיתה לו בעיה כזאת. סליחה? לאבא שלי היו בעיות? מה פתאום!

תקפתי אותו, ושאלתי למה אתה אומר ככה על אבא שלי? מאיפה אתה יודע בכלל מה היה לאבא שלי כשהוא היה בגילנו??? וכי נביא או בן נביא אתה?

אבל הבחור לא נבהל. "תשאל אותו בעצמך", ענה לי, "אבא שלך בעצמו אמר לי שהיתה לו בעיה כזאת. אתה לא מאמין לו???"

בערב שאלתי את אבא שלי: "למה אתה אומר ככה שהיתה לך בעיה כזאת? הרי זה לא נכון בכלל. אני בטוח שלא היו לך כאלו בעיות..."

אבא השיב לי תשובה שמורכבת משני חלקים: "קודם כל", הוא אמר לי, "אתה צריך להבין שהתפקיד שלי הוא לחנך את הבחורים. להראות להם דוגמה אישית איך צריכים להתנהג ואיך אפשר לצמוח ולגדול בתורה.

"אם הבחורים יחשבו שאני נולדתי על הר סיני, כלומר שאני נולדתי מושלם בלי שום בעיה, ושככה גדלתי, ראש ישיבה... איך הם יוכלו ללמוד ממני משהו? איך הוא יוכל לקבל ממני הדרכה? הרי הם לא

התמודדות חסרת סיכוי

איני זוכר היכן שמעתי או קראתי את המעשה הבא שאספר עכשיו, אבל המסר שלו כל כך חזק וכל כך מתאים לענייני, שאיני יכול להימנע מלספר אותו.

מעשה שהיה בעיירה אחת, שחיפשה רב חדש במקומו של הרב הקודם שהלך לעולמו או שאולי קיבל משרת רבנות במקום אחר. היה יהודי אחד, תלמיד חכם מופלג בשם רבי יעקב, שהחליט להתמודד על משרת הרבנות. כעבור ימים אחדים הודיעו לו שיש עוד תלמיד חכם שמתמודד גם הוא על המשרה. בירר רבי יעקב מי הוא המתמודד הנוסף ואמרו לי שמדובר בתלמיד חכם פלוני, קוראים לו רבי שמעיה.

מיד נענה רבי יעקב ואמר, אם המתמודד מולי הוא רבי שמעיה הזה, אין לי סיכוי להיבחר לתפקיד, אני מבקש להסיר את המועמדות שלי...

שאלו אותו: רבי יעקב, למה אתה מוותר כל כך מהר? הרי גם אתה תלמיד חכם מופלג בדיוק כמו רבי שמעיה. מי אמר לך שהוא יזכה בתפקיד ולא אתה???

נענה רבי יעקב ואמר, שמעו ואספר לכם מעשה: "בהיותי ילד, נקרעה לי פעם הגרב. לאמי לא היה זמן פנוי כדי לתפור לי את הגרב באותו יום, ולכן נתנה לי חצי רובל, ושלחה אותי לאשה זקנה היושבת בצדי השוק ומתקנת גרביים בתשלום.

"הגעתי לאותה זקנה, הושטתי לה את חצי הרובל ואת הגרב הקרועה, וביקשתי ממנה שתתפור לי את הגרב.

ואז ראיתי דבר נורא: מעיניה של הזקנה נשרה דמעה רותחת, ושמעתי אותה ממלמלת בינה ובין עצמה: ברוך ה', זכיתי להרוויח עוד חצי רובל לשלם למלמד שילמד את שמעיה'לה שלי תורה!!!". "עם הגאונות של רבי שמעיה אני יכול אולי להתחרות", אמר להם רבי יעקב, "אבל עם הדמעות של אמא שלו אני לא יכול להתחרות!!!".

הורים יקרים! אימהות צדקניות! אל תחסכו בדמעות, אל תמעיטו בתפילות. עם הדמעות שלכם, אף אחד לא יוכל להתחרות! הילדים שלכם יכולים לגדול ולהיות פוסקי הדור הבא, גדולי ראשי הישיבות, מרביצי התורה ומחברי הספרים. זה תלוי בדמעות שלנו, של ההורים!

לנתן את החומות ולהתגבר על הקשיים. צריך רק לרצות ולהתאמץ. ההיפך הוא הנכון, התפקיד של ההורים והמחנכים הוא לתת לכל ילד את ההרגשה הזאת שהם מאמינים ביכולת שלו להצליח, גם אם הוא מאוד מאוד מתקשה בתחילת הדרך.

בא אלי תלמיד, ואמר לי: "אבא שלי איש פשוט, סבא שלי היה איש פשוט, ה'עלטער זיידע' שלי גם הוא היה איש פשוט. שבעה דורות אחורה שאנחנו אנשים פשוטים, אין שום גדול בתורה, שום רב עיר או עיירה, שום מגיד שיעור או ראש ישיבה לא נמצא בשושלת היוחסין שלי... נו? מה כבר יכול לצאת ממני? גם אני אהיה איש פשוט... אין לי סיבה להתאמץ בכלל".

מסתבר שגם הוריו של הבחור הזה לא תלו בו ציפיות גדולות, והם 'הבינו' את מה שהוא 'הבין', שבאמת אי אפשר לצפות ממנו לכלום, כי הוא ימשיך את המורשת והשושלת וישאר עם הארץ כמו אבותיו ואבות אבותיו.

אלו שגם יודעים לצטט קצת מאמרי חז"ל, כבר מוצאים לעצמם חיזוק במאמר חז"ל "תורה מחזרת אחר אכסניה שלה".

אני רוצה לומר לכם ווארט נפלא ששמעתי במו אזני מפה קדשו של מרן פוסק הדור רבינו בעל ה'שבט הלוי' זיע"א.

היה זה שבאתי לקבל ממנו הסכמה לספרי הראשון 'דרכי הלכה', לפני כארבעים שנה. הרב ואזנר זצ"ל אמר אז על מאמר חז"ל ש'תורה מחזרת אחר אכסניה שלה', שהתורה הקדושה הולכת ומסתובבת ומחזרת על הפתחים, עד שהיא מוצאת אכסניה שבה היא יכולה לשכון!!!

אתם שומעים??? התורה הקדושה מסתובבת ומחפשת מישהו שיסכים לארח אותה, וכל יהודי שמחליט שהוא רוצה להיות אכסניה לתורה, היא שוכנת בתוכו והוא נעשה גדול בתורה!!!

ובאמת אנחנו רואים בחוש בדורות האחרונים, שיש גדולי עולם, ארזי הלבנון אדירי התורה, שבאו מבתים פשוטים מאוד. לא אחד ולא שניים. רואים עין בעין שאכן כדבריו של רבינו בעל 'שבט הלוי', התורה שייכת לכולם, וכל מי שרוצה להיות גדול בתורה, יש בכוחו להיות גדול בתורה.

את המסר הזה אנחנו חייבים לנטוע בלבו של כל ילד וכל תלמיד. הדור הבא שלנו חייב להבין את זה ולהאמין בזה באמונה שלמה. רק כך הוא יוכל להצליח ולצמוח.

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

החלום הכמוס שלי

לכל אחד יש חלומות ומאויים מעומק הלב, שבו הוא חולם שיום אחד הם יתגשמו כמובן שכולנו חולמים ורוצים חיים טובים ארוכים, בריאות, נחת ופרנסה טובה אבל יש את הדברים המיוחדים... **לי יש חלום מיוחד ומתפלל שזה יתגשם:** והנה בחלומי שמתגשם: יום אחד אולי בשבת קודש בצהריים או סתם באיזה יום חול, אראה פתאום את הבן שלי (בלי שהוא יודע שמישהו רואה), ניגש מעצמו לארון הספרים ולוקח את הגמרא ומעיין במשהו שפתאום חשב עליו... **למה אני חולם על זה?** כי ביום שחלומי יתגשם, אני אדע שהגמרא הקדושה נמצאת במחשבות לבי, אני אדע אז שיש לו 'גישמאק' ומתיקות התורה, ויש לו אחיזה בעומק הנפש עם תורתנו הקדושה... **כן זה החלום שלי.. ואני מתפלל על זה...**

אם גם לכם יש חלום שלבנכם יהיה 'גישמאק' בלימוד ויזכה למתיקות התורה - ארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של 'דרשו' מזמין אתכם ליצור קשר ולקבל כלים ראשונים, וכך גם בנכם יזכה ל'גישמאק' ומתיקות התורה

התקשרו למוקד הייעוץ להורים 073-789-2310

המוקד פתוח כל ערב בין 7.30-10.30

זכיתי שהרב ירחמיאל התארח בביתי באחת משבתות החיזוק הרבות שערך ב'מודיעין עילית'. באותה שבת הוא דרש לא פחות מעשרים וחמש דרשות והרצאות. לפני כל תפילה באמצעה ובסופה ב'בית ראשון' וב'בית שני', לפני הסעודות ולאחריהן, דרשה לנשים, ושיעור לילדים, לבהורים הלשים, ולבחורי ישיבה מתעלים'

הצצה על 'זיכוי הרבים' של הרה"ג רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון" (במדבר כ"א, כ"ז)

'זיכוי הרבים' של ר' ירחמיאל הוא שם דבר, מושג הכולל בחובו מגוון נושאים, קשת רחבה של עניינים כפי שנראה לפנינו. החל מאמירת שיעורים, שיחות, הרצאת הרצאות, עבור דרך מכירת מוצרי מזון כשרים בתכלית ההידור לחג הפסח שאף בזה זיכוי הרבים ממדרגה ראשונה, או בהבאת מכונות גילוח כשרות לאנשים הרחוקים מתורה ומצוות, וכלה במערכת ענפה של ישיבות בין הזמנים, או הקמת קעמפ לבני הישיבות, והרשימה עוד ארוכה. הצד השווה שבהן, שבכל הפעילויות הברוכות והמגוונות היה 'זיכוי הרבים'.

'שולחן ערוך' שלם עם סימנים, סעיפים וסעיפים קטנים היה לו לר' ירחמיאל בהלכות 'זיכוי הרבים', כי כשם שאין רגע פנוי ביממה של האיש הישראלי שאין לו התייחסות ב'שולחן ערוך', כך בהלכותיה החמורות של זיכוי הרבים וריבוי כבוד שמים יש לו לר' ירחמיאל סעיפים ותתי סעיפים.

האחרונה ממנה לצערנו לא קם. מעולם הוא לא אמר לי 'אין לי כוח' ותמיד הוא הופיע עם כל הפרישקייט והשמחה.

'כשאתו הרבנית שתבדל לחיים נאלצה בשנים האחרונות לסעוד את אמה בשבתות רבות, או אז היה הרב ירחמיאל מתקשר אלי לעיתים מזומנות ומעדכן כי השבת הוא פנוי. הוא לא היה מחכה שיזמינו אותו, אלא היה מזמין את עצמו, וכי קלה בעיניך זיכוי הרבים!'

'זכיתי וסידרתי לו בשבתות אלו קרוב לשלושים (!) דרשות. החל משעתיים לפני כניסת השבת, וכלה במוצאי השבת בשעה 12.00. בליל השבת הוא היה מדבר עד השעה 12.30 בכמה בתי כנסת. רשמתי לו על דף 'תכנית עבודה' היכן הוא צריך לדבר ובאיזו שעה, וכך הוא היה מסודר ומאורגן.'

'בשבת שכזו הוא לפעמים הלך ארבע פעמים לשכונות 'ברכפלד' ו'חפציבה', כאשר לכל צד יש ללכת כמחצית השעה. עיקר פעילותו בשבתות אלו הייתה לחזק אנשים רבים ככל הניתן, לתורה וליראת שמים. אף בתוך סעודות השבת הזמינוהו לשאת דברים בישיבות במודיעין עילית, והוא לא היה מוותר על שום דרשה!'

'אף כשהיה מגיע למודיעין עילית בימות החול הייתי מסדר לו 'תכנית עבודה' מסודרת, משעה 10.00 בבוקר עד השעה 11.00 בלילה.'

מאחורי המרתונים העצומים של שיחות, דרשות, והרצאות שהתקיימו לעיתים קרובות בעיר מודיעין עילית, עומד אדם אחד. איש עשיה במלוא מובנה, מזכה הרבים באופן הנעלה ביותר, ונחבא אל הכלים הרב אהרון פלד שליט"א, שנטל על עצמו לתפעל את הארגון החשוב לחיזוק לימוד המוסר 'ארחות חיים'. וכך הוא מספר: 'לפני כעשרים שנה לערך הקמנו את הארגון על שם הגאון רבי חיים זליבנסקי זצוק"ל ראש ישיבת 'מאור התלמוד' בעיר רחובות. מני אז הבאנו לעירנו עשרות דרשנים, ראשי ישיבות ומגידים להאדיר ולחזק את לימוד המוסר.'

'אולם מכל המגוון הרחב והעצום של הדרשנים שבאו ונשאו דברים, האחד והיחיד הבולט מכולם היה הרב ירחמיאל קראם.'

'במה זה בה לידי ביטוי? שאלנוהו. 'הרב קראם אף פעם לא סירב! זהו משהו נדיר בכל קנה מידה. אימתי שביקשתי ממנו לבוא ולשאת דברים, הוא התייצב, מוכן ומזומן עם כל מרץ הנעורים שהיה לו ובשיא כוחותיו, עד שחלה את מחלתו

'אומר בגילוי לב', שח הרב פלד, 'לא פספסנו אף לא מוסד אחד במודיעין עילית! בין ליטאי, חסידי או ספרדי.

גם הרב ישראל ליוש שליט"א מארגון 'דרשו' ואחינו מספר: "זכיתם שהרב ירחמיאל התארח בביתי באחת משבתות החיזוק הרבות שערך ב'מודיעין עילית'. באותה השבת הוא דרש לא פחות מעשרים וחמשה דרשות והרצאות. לפני כל תפילה באמצעה ובסופה ב'בית ראשון' וב'בית שני', לפני הסעודות ולאחריהן, דרשה לנשים, ושיעור לילדים, לבחורים מתמודדים, ולבחורי ישיבה מתעלים'.

'הוא דיבר לכל אחד בשפתו שלו. כולם הבינו אותו והוא הבין את כולם. כי הדיבור שיצא מגרונו היה אכפתיות וכנות ורצון עז לחזק את כל מי שרק מוכן לשמוע אותו. ובאותה מידה שהדברים יצאו מן הלב הם אף נכנסו ללבבות'.

'כשנאלץ לשבות בבני ברק בזמנים שאשתו תחי' סעדה את אמה ע"ה, הוא לא ניצל זאת למנוחה. אף שעבר עליו שבוע עמוס וגדוש בפעילות, הוא היה מחזר אחר בתי מדרשות וישיבות בהם יוכל לדרוש ולהלהיב את השומעים לתורה ויראת שמים. ולא, לא בגלל שהוא אהב לדרוש, הוא פשוט ראה בכך את שליחותו בעולם, הוא הכיר את כוחו הגדול, ומיראת בוראו ניצל את כישורו למען שמו יתברך'.

מוסיף הרב ישראל ליוש: 'היו שיאמרו שהוא היה עניו גדול, אחרים יפריזו ויאמרו שהוא בז לכבוד, ואני אומר שהכבוד לא היה אצלו מושג שצריך אפילו לבז לו, הוא היה מנותק מהמושג הזה מכל וכל. הדבר היחיד שהניא אותו הוא 'כבוד שמים' ו'זיכוי הרבים', ולמענם הוא עשה הכל, גם אם בעיני אחרים היה בכך בזיון, כי עבורו אין בזיון או כבוד כשמדובר ב'כבוד שמים'.

הרב אבנר רפאלי שליט"א מספר כי שאלו פעם, 'תגיד לי ר' ירחמיאל, למה רק אותך הזמינו לתת דרשה, ואילו אותי אף אחד לא הזמין לתת דרשה?'

ענה לו ר' ירחמיאל: 'אני קיבלתי על עצמי בשעת נעילה להוסיף עוד דרשה בליל שבת, ניגשתי לגבאים וביקשתי רשות לדבר דרשה מידי ליל שבת בשבתו, ומאז אני עומד ומדבר...'

הספק של שבת אחת

סיפר המחנך הרב סנדר פרייזלר שליט"א: 'הרב ירחמיאל לימד אותי פרק בהלכות 'זיכוי הרבים'.

וכך היה המעשה:

'לפני שנים רבות התגוררתי ב'שוב החרדי' חזון יחזקאל', הנקרא כך על שם מרן רבי יחזקאל אברמסקי זללה"ה. מלבד המשפחות המתגוררות ב'שוב, היה שם 'כפר נוער' שהכיל מוסדות לתפארה: 'ישיבה קטנה' ו'מתבתא'. בראש המוסדות עמד הרב ירחמיאל קראם כמנהל המתבתא וראש הישיבה קטנה בין השנים תש"מ - תשמ"ט'.

'מידי יום נסעתי לישיבת 'קריית מלאכי' ללמוד בסדר א' עם בחורים

מקשיבים, וכך הכרתי בישיבה את מנהלה המסור הלא הוא ר' חיים אהרון יוספי הי"ו שמשקיע את כל מרצו כבר שנים רבות למען שגשוגה ופריחתה של הישיבה'.

'באחת משיחותנו נסובה השיחה אודות הרב ירחמיאל קראם שעושה נפשות ומרביץ תורה לאלפים ללא לאות וללא עייפות. בקשתי מר' חיים אהרון שהיה ידיד נפש של הרב קראם, שיקשר בינינו משום שחשקה נפשי אף אני בהרצאת תורה לעם שבשדות, ורצוני ללמוד את המלאכה שאינה אלא 'חכמה'.

'ר' חיים אהרון, איש של עשייה ויוזמה, ארגן מיד לרב ירחמיאל שבת של הרצאות בעיר טבריה, והרב ירחמיאל כמובן שלא סירב לחזק יהודים באשר הם. כך יצא שאני הצטרפתי לשבות עם הרב ירחמיאל בטבריה כשאני בא ללמוד על מנת ללמד'.

'מה אומר ומה אדבר, כל מה שידעתי על זיכוי הרבים היה מעט שבמעט ממה שראיתי באותה שבת. מלבד זאת שמבחינה גשמית היה לנו את המינימום, אמנם את סעודות השבת אכלנו אצל הרב דוד דרלי הי"ו מגדולי העסקנים בטבריה החרדית, אך השינה הייתה במקום אחר על מזרונים בלבד. ר' ירחמיאל אפילו לא שת ליבו לכך, כל כולו היה חדור מטרה ומלא מוטיבציה למצות את השבת עם מספר רב ביותר של הרצאות דרשות ושיחות'.

מאלפי זהב וכסף

'כל המבט שלי על 'זיכוי הרבים' התהפך מאותה שבת, ממשיך ומספר הרב פרייזלר, 'אני הייתי רגיל לומר הרצאות רק לקבוצות של חמישים איש ומעלה... וגם זאת, רק עם סאונד מעולה וכל התנאים הטכניים האמורים לשפר את הרגשת המרצה. אך מה שראיתי כמו עיני היה מדהים בכל קנה מידה: ללא תנאים, בלי כללים, כמעט בלי אנשים... איפה שרק רוצים לשמוע, הולכים - רצים להשמיע'.

'בית הכנסת עם עשרה אנשים, הרי זה מתכון משובח לאמירת דרשה'...

כי הכל כשר בדרך להרבות כבוד שמים.

'באותה שבת דיבר הרב ירחמיאל כעשרים דרשות. לפני התפילה, באמצעה, ולאחריה, בבית כנסת זה, ובבית מדרש הסמוך לו, עונג שבת אצל משפחת פלוני, והרצאה לנשים באולם אלמוני וכו' וכו' סחרור של דרשות ללא הפסקה. מדבר ומחזק גם אם הגיעו רק שלושה אנשים, כי אין ערוך לחיזוקו של אדם אחד, קל וחומר בשלושה אנשים'.

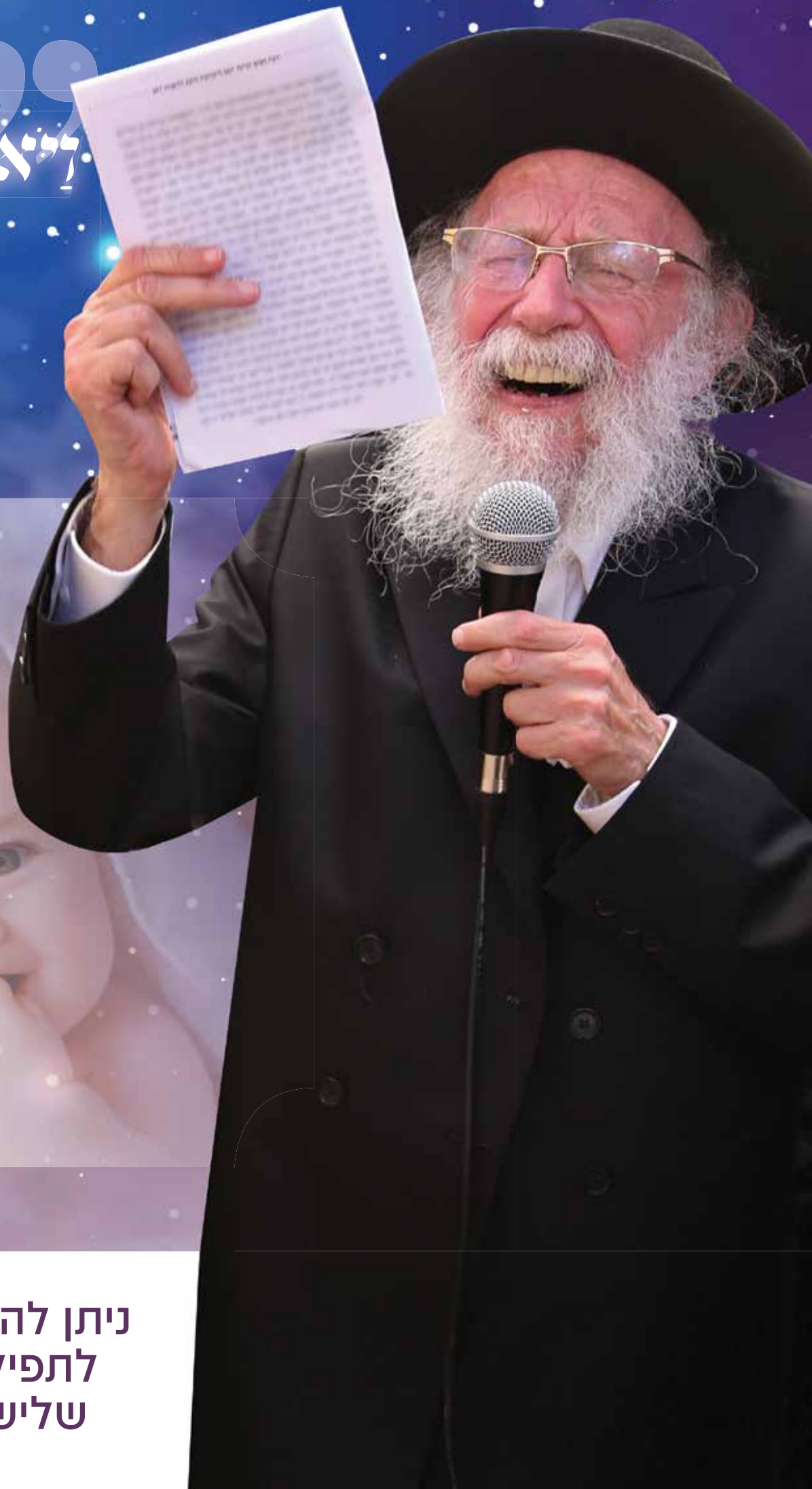
'הפינוק היה ממנו והלאה, אינני יודע אם אצליח לחקות אותו במרץ הבלתי נדלה שהיה לו, אבל קיבלתי פרספקטיבה נכונה על 'זיכוי הרבים' ועל ריבוי כבוד שמים. הלימוד שלמדתי לעצמי משבת זו היה עצום ויקר מפז, ראיתי באופן מוחשי כיצד מזכים את הרבים בעוצמה, בחשק, למעט ולרב, כי עיקר העיקרים הוא התועלת של השומעים ולא של המרצה'...

הרב יוסף חיים ברכץ, מפעילי הארגון החשוב 'אחינו' סיפר אנקדוטה מעניינת בנושא זה.

היה זה לפני כחמש עשרה שנה, כשארגון 'אחינו' הקים עשרות

ליאמר למדע

את

ניתן להעביר שמות
לתפילה עד יום
שלישי ו' תמוז

... כַּעַת חַיָּה

חוזקת בן

מרן הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א

נוסע להביא ישועה

לחשוכי בנים

במעמד תפילה נורא בבית השונמית

1800-39-47-47

אני אוהב לספר מעשע'ס, בתנאי שזה מעשה אמיתי. אספר שני סיפורים - את האחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, אבל מוסר השכל רב נובע ממנו. והשני ודאי מעשה אמיתי

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על הבטחון בהקב"ה

"וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמִיו" (במדבר כ', ח')

אנו אומרים כל יום בשחרית: "קווה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'". אמרו על כך חז"ל: "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר: קווה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקווה אל ה'" (ברכות לב ע"ב).

נשאלת השאלה, מדוע להתפלל שנית, וכי בפעם השניה יהיו סיכויים נוספים שתתקבל תפילתו, הרי כבר התפלל ולא נענה?! רבי עזרא ברזל זצ"ל באר זאת בנסח פרקטי מאד: משל למה הדבר דומה, יהודי דופק בביתו של עשיר ותחנונו בפיו: "ר' עשיר יקירי, בתי הגיעה לפרקה ואין לי כסף להכניסה בברית הנישואין, אנא סייע לי!"

העשיר דוחה אותו בסירוב, בהחלטיות: "ידידי הנכבד, אין לי אפשרות!". אינו רוצה לתת לו כסף, או באמת אין לו כעת אפשרות לסייע, זו המציאות. הוא עוזב את המקום בכאב לב.

"טוב, אנסה ללכת למישהו אחר" - מהרהר לעצמו. אך הנה לאחר חצי שעה הוא דופק שנית על דלתו של העשיר: "ר' עשיר, עשה נא חסד, אני ממש מסכן, אין לי פרוטה לחתן את בתי..." "לפני כחצי שעה כבר היית, וכבר שמעתי על מצבך העגום, למה חזרת שנית?" תמה העשיר.

"אומר לך את האמת, חשבתי וחשבתי - אולי לנסות אצל אחר, אך ראיתי שאין לי שום כתובת אחרת. אין. רק אתה. לכן נאלצתי לדפוק שוב".

"טוב, בסדר, אנסה לעזור לך". העשיר משתדל להשתתף בצערך, מתאמץ ומוציא מהכיס סכום הגון של כסף.

"יחזור ויתפלל" משמעותו - אין לי כתובת אחרת! ריבוננו של עולם, אני חוזר אליך שוב: חננו מאיתך רפואה, גאולה, פרנסה. אין לי כתובת אחרת לדפוק! וכאשר ה' רואה כי אין לו תקווה מאחרים, יש סיכויים שתפילתו תענה.

המותיר למחר - מקטני אמנה

בזמן מלחמת העולם השניה ברח הרב מבריסק זצ"ל לוורשה עם בנו. בוורשה, כמו בכל האזור, היה קשה להשיג כזית לחם, וכאשר השיגו פרוסת לחם או שתיים - אכלו הרב ובנו את כולה, ולא השאירו למחרת כלום. הבן אכל את החלק הקשה שבלחם, והרב אכל את הרך שבתוך הפרוסה.

היה להם בבנין שכן שהכין לעצמו בית מלא אוכל, ואכל ממנו פרורים בלבד, כי פחד כמו כולם - שמא מחר ומחרתיים גם זה לא ישאר לו. אך הרב מבריסק עשה על פי דברי הגמרא (סוטה מח ע"ב): "כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אכל למחר - אינו אלא מקטני אמנה". הוא אכל כפי הצורך, ולא שמר מאומה מהיום למחר.

יום לפני ערב יום הכפורים (תש"א) חשב הרב מבריסק כי היום, בשונה מימים אחרים, מוטל עליו להשתדל ליום המחר, כיון שמחר ישנה מצוה לאכול. הוא השיג לחם והטמינו למחר - לסעודת ערב יום כיפור. במהלך הלילה נפל על הבית פגז, ורסיס ממנו קלקל את הלחם.

הרב ראה בכך אות משמים כי אפילו ביום זה, היה עליו לסמוך על הקב"ה, ולא לעשות השתדלות עבור סעודת המחר.

בטחון! בטחון! כל כך מוראדיג, תשמעו שתי עובדות.

אני אוהב לספר מעשע'ס, בתנאי שזה מעשה אמיתי. אספר שני סיפורים - את האחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, אבל מוסר השכל רב נובע ממנו. והשני ודאי מעשה אמיתי. ובכן, המעשה הראשון -

פעם בחודש היו החסידים נוסעים לרבים מהכפר לעירה. עגלון יהודי פלוני היה לוקח אותם מדי חודש, אך לא נכנס אתם יחד לרבי. העגלון התאכסן באכסניה קטנה והתפלל בבית הכנסת של פשוטי העם.

בעת הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה ובקש לספר. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקודך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?!"

מה עשיתי, הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכיר, הכסף הזה הנו כל פרנסתי ומי יודע... "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפלת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התישב לסעודת שבת בפנים חמוצות, והתאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם, "אני לא מסוגל כך התנצל, אין לי תאבון". גם מהמנה העקירית בקושי טעם. כל העת היה נתון בפחד ובמחשבות - מה יהיה עם הכסף, כך חלפה השבת בחששות ודאגות. מיד בצאת השבת רץ לבעל הבית וביקש: "את הכסף שלי!".

"רגע, קודם מתפללים מעריב, אחר כך נדבר על הכסף". אחרי מעריב אמר שוב בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי...". "רגע, קודם נעשה הבדלה", השיב הרב... נשמתו כמעט פרח. לאחר הבדלה הוציא הרב את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השלחן ואמר: "הנה הסכום שהפקדת בידי".

אחר כך הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר, סיים והתמלא שמחה - גם מהם לא חסר דבר.

בעת הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה ובקש לספר. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקודך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?!". פנה אלי האדמו"ר ואמר: "אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה, ובבקר השיב לך את הפקדון בשלמות, העינים נפקחות, הרגלים צועדות, הידיים מתנועעות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?!".

ערב שבת אחד, כאשר הגיעו לעיר, אמרו לו החסידים: "התבונן כיצד משאירים אנו את בני הבית לבד, ונוסעים מרחקים על מנת לשבת בצל האדמו"ר ולהכנס לחדרו. הכנס גם אתה פעם אחת בשנה - כדאי לך, אם כבר הגעת עד הלום חבל שלא תזכה".

אבל הוא דחה אותם באמרו: "מה כבר הרבי יעזור לחיי האומללים, לאשתי החולה וילדי הרעבים ללחם? הוא יניח את ידו על ראשי ויאמר ברכה, וכי זה יושיע אותי בחיי הקשים?!" הוא לא נכנס. פעם אחת, לאחר הפצרות מרבות, נאות העגלון להכנס אל הרבי. הוא שהה שם בחדר הרבי זמן רב, ויצא. בצאתו לא שאלוהו החסידים דבר.

בדרך חזור ישבו החסידים בעגלה ושוחחו ביניהם. אחד אמר כי התעלה מאד בסעדה שלישית, ואחר אמר שהיתה לו תועלת מדברי התורה בטיש בליל שבת קדש וכו'. פתח העגלון את פיו ואמר: "אני התעליתי יותר מכלם. ואספר לכם כיצד ומה". הוא פתח את פיו וספר:

כאשר שהיתי בחדרו של הרבי, הוא שאל אותי מה סדר היום שלי. השבתי כי הדבר תלוי אם זה יום שיש בו עבודה או לא. ביום שאין עבודה אני קם בבוקר, מתפלל במנין, ובסיום התפלה מצטרף לשיעור משניות. לאחר מכן אני יושב בבית המדרש ואומר תהלים, ואז אני שב לביתי, טועם פת שחרית ונח קמעה. אחרי הצהרים, אני מקדים לתפלת מנחה ושומע שיעור ב'עין יעקב' אחר כך מתפלל מנחה ומעריב וכך עובר היום. וביום שיש עבודה - אני קם השכם בבוקר, משמן את גלגלי העגלה כדי שלא יוצרו, חלילה, בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלכות. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצדי הדרך, אני מניח תפלין, קורא קריאת שמע, מקפל את התפלין וכו', ואם אין זמן - אני מתפלל כאשר מגיעים לעיר".

שאל הרבי: "ומדוע לא תקום להתפלל במנין, ורק אחר כך תצא לשוק לחפש קליינטים, בשבע וחצי אחרי תפלה, ואם בכל זאת מישהו כבר הזמין בלילה - תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?"

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים", עניתי באנחה. הגביה הרבי את עינו ואמר, אספר לך סיפור קצר: עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסיו עשרות רובלים. היו באמתחתו שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף, ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאם עמו תמיד.

יום שיש אחד הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע. נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך, ושאל את הרב אם יוכל לשבות בביתו. הרב נאות בשמחה הכניסו לביתו, והחלו בהכנות האחרונות לשבת קודש.

והנה נזכר העגלון שהכספים בכיסו. מהר לרוץ אחרי הרב שכבר יצא לבית הכנסת, ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף. הרב שב, נטל את כל המטבעות, ספר אותן, הטמין היכן שהטמין, ויצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון:

את המעשה השני סיפר הגאון מוילנא. שמעו נא. מי שידע, הגר"א זצ"ל היה עורך גלות. כאשר שב מגלותו ספר לבני ביתו את הסיפור דלהלן.

באחת העיירות הוא התאכסן בבית יהודי ירא ה'. באחד הלילות שומע הוא את בעלת הבית שואלת את בעל הבית בקול רם: "האם אתה יודע כי מחר ממש התאריך לשלם לפריץ, ואם לא - ישליך אותנו לבור חלילה". הפחד והחרדה נשמעו בקולה.

אמר לה בעל הבית בשלווה: "מה את דואגת, הקדוש ברוך ישלח את הכסף".

עם שחר, לפני שבעל הבית יצא לבית הכנסת, אמרה בעלת הבית לבעלה בקול רועד: "נסה בבית הכנסת להשיג כסף. אהה, אלוקים! אנו בסכנה, היום הוא היום האחרון!" ובעלה השיב לה ברגע: "מה את דואגת, היד ה' תקצר?"

כאשר שב מבית הכנסת, קדמה את פניו בקוצר רוח: "נו, נו, הבאת משהו?"

"היד ה' תקצר, בינתיים תגיש ארוחת בוקר", אמר בשלווה.

מה, אתה מסוגל להכניס אוכל לפה?! תמהה אשתו.

טוב, הגישה לו ארוחת בוקר בסיום אכילת פת שחרית ברך ברכת המזון בכוונה: תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו פלאי פלאים. אחר כך נעמד ליד פתח הבית, שם היה תלוי המעיל, לבש את המעיל וחבש את הכובע.

שאלה האשה: "להיכן אתה הולך?"

"את בעצמך אמרת שהיום צריך לשלם לפריץ, מה את שואלת", הפטיר לעברה...

"אבל אין לך כסף", תמהה.

"הקדוש ברוך הוא ישלח", ענה.

מבהיל, הוא יוצא בדרכו לשלם לפריץ, בכיסים ריקים.

הגר"א ראה שהאיש כל כך בטוח באלוקי השמים והארץ, הוא היה משוכנע שאכן יתרחש לו נס, וביקש לראות במו עיניו כיצד יפול דבר. מהר אפוא לצאת בעקבותיו, לראות.

בעל הבית פסע לעבר בית הפריץ שהיה בעיירה הסמוכה. כאמור, לא היה מובן מדוע הולך, אך ברור היה כי הוא פוסע בשלווה מאין כמוה. והגרא בעקבותיו.

בעמדו לפני פתח בית הפריץ אמר לו המשרת: "אם אתה מבקש להיכנס, עליך להמתין, כי לפני שעה קלה נכנס פריץ מאחד הכפרים הסמוכים, הוא משוחח עם הפריץ בעל הבית. היהודי התיישב על אבן סמוכה, והמתין.

כאשר יצא הפריץ, התרומם היהודי להיכנס פנימה. עצר אותו הפריץ היוצא: "רגע! המתן רגע, אני מבקש לדבר איתך כמה מלים: תראה, אני מעוניין לקנות מהפריץ בעל הבית, שדה מסויים, הפריץ דרש ממני מחיר יקר, אני נקבתי בסכום זול, בתקוה שהוא יתפשר עמי על מחיר ביניים, אך הוא התעקש על הסכום היקר. לא התפשרנו. אני זקוק לשדה גם במחיר יקר, אך אין זה מכבודי להיכנס שוב ולהביע הסכמה מיחלטת למחיר שלו. אבקש ממך, יהודון, שתכנס אתה לרכוש את השדה כביכול, בשביל עצמך, אני סמוך ובטוח בך

שתעביר לי אחר כך את השדה, תהיה מתווך נאמן, אני אשלם לך גם דמי תווך..."

היהודי עשה כבקשתו. נכנס, ניהל עמו בחכמה דברים קצרים של משא ומתן, רכש את השדה במחיר מלא, יצא וקבל דמי תווך - בדיוק בסכום שאותו היה חייב לפריץ.

נכנס שנית, שילם ויצא. שב לביתו. והגר"א בעקבותיו.

לא נותרו כמעט סיפורים מימי הגלות של הגר"א, אבל עובדה זו היא מהמועטות.

"יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" - כפי ה"חלנו" כך "חסדך ה' עלינו". למדנו מעובדה זו כי השלווה והרוגע מכח אמונתו האיתנה בה, כאשר משליך את כל יחבי על ה' בלבד, זוכה אף לנסים מפלאים.

יבטח "שיעשה הטוב והנכון לו"

אגב, במצות הבטחון אנו מבינים ורגילים לומר: "אני בוטח בה' כי יהיה כך, כי יקרה לי כך, אך לא ברור כי זו מצות הבטחון.

רואים בספר "חובות הלבבות" (שער ד פרק א), שמהות הבטחון היא, כלשונו: "מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו, שיעשה הטוב והנכון לו בענין אשר יבטח עליו". הינו, לאו דוקא שבוטח שהענין יסתדר כרצונו, ויקרה כך וכך, אלא, בוטח בו כי מה שעושה ויעשה - הוא הטוב ביותר בשבילו, והוא רגוע ללא דאגה.

ביטחון היא אמונה אמתית עמוקה

ה"חזון איש" זצ"ל המשיל ואמר: האמונה היא האילן והבטחון הנו התוצאה של האמונה, הפרות. כאשר האמונה חזקה ועמוקה - פרותיה הם הבטחון בה', "מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו, שיעשה הטוב והנכון לו בענין אשר יבטח עליו".

ה"חפץ חיים" זצ"ל אמר על הפסוק בתהלים (לב, י) "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו": לא נאמר בפסוק כי לבוטח אין מכאובים אלא - "חסד יסובבנו". מה הכוונה "יסובבנו", את מי יסובב? מסביר ה"חפץ חיים", שפתים ישק: משל למה הדבר דומה, לחולה הזקוק לבלוע תרופה מרה. הרוקחים עוטפים את החומר בקפסולת פלסטיק, כדי שתהיה לו יכולת לבלע את האבקה, שלא יחוש בטעמה המר.

כך הוא הבטחון, אשר "חסד יסובבנו" - כאשר הבוטח יודע כי כל התרחשויות נופלות לפתחי חיים, מישהו עושה אותן, והם נובעים מחסד ה' המטיב לו, אזי המכאובים עטופים בחסד. ידיעה זו היא קפסולה העוטפת את המכאובים, עד שכמעט לא חש בהם, אין מרירות, ובד בבד הוא מתרפא בזכות הבטחון.

אגב, גם מדברי ה"חפץ חיים" אלו משתמע כנ"ל, שבטחון אין הכוונה שאני בוטח שלא יהיו לי מכאובים כלל, ושהעולם יתנהל כפי מאווי, אלא אפילו אם יבואו עלי מכאובים - אני מאמין כי יש מי שאחראי להם ואליו תקותי, וסמוך אני ובטוח שה' יעשה הטוב והנכון בשבילי". יש מי שדואג לי ולמכאובי... ומנוחת נפשי שלמה.

(מתוך 'יחי ראובן' דברים)

הרב גוסטמאן סיפר לי פעם, כי באחד השיעורים הוא שם לב שהמנקה הגוי של הישיבה, נכנס בלאט לבית המדרש והאזין לשיעור... היה ברור כי הוא אינו מבין את תוכן הדברים, וכשחזר הדבר על עצמו, שאל אותו בהקשר לכך. זו היתה תשובת הגוי: "אני כאן כדי להנות מ'הצגה' טובה... אני נהנה לראות כיצד הראב"י בתחילת דבריו מדבר עם פנים עצובות, כמו אדם שעבר הרבה צרות בחייו. אך בסיום השיעור הפנים כה שמחות ומאושרות

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הרב גוסטמאן סיפר לי פעם כמסיח לפי תומו, כי באחד השיעורים הוא שם לב לדבר מעניין: המנקה הגוי של הישיבה, נכנס בלאט לבית המדרש והאזין לשיעור... היה ברור כי הוא אינו מבין את תוכן הדברים, וכשחזר הדבר על עצמו, שאל אותו הרב גוסטמאן בהקשר לכך.

זו היתה תשובת הגוי בשפתו: "אני כאן כדי להנות מ'הצגה' טובה... אני נהנה לראות כיצד הראב"י בתחילת דבריו מדבר עם פנים עצובות, כמו אדם שעבר הרבה צרות בחייו. אך בסיום השיעור הפנים כה שמחות ומאושרות!...". הוסיף הגוי ואמר לרב גוסטמאן בחיוך: "אני אמנם רגיל ללכת להצגות, אבל כזו הצגה מעניינת לא ראיתי מימי..." סיפרו בישיבה, כי פעם הגיעה לידי הרב גוסטמאן שאלה הלכתית מייד עם סיום השיעור. אך סירב להורות בה, באומרו: "אני יכול לענות, משום שכעת סיימתי את מסירת השיעור - ויש לי דין של שיכור, שאסור לו להורות..."

מרגלא בפי הרב גוסטמאן בשם מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל: "מגיד שיעור מחוייב להעביר את שיעורו בצורה כה ברורה ובהירה, שאפילו אַ טְרַעְגֶּער [סבל נושא משאות] יוכל להבינו בקל". ואכן, הרב גוסטמאן היה משתדל ביותר להבהיר ולפשט את דבריו שיהיו

חז"ל דורשים במסכת שבת (פג, ב): "אמר רבי יונתן: לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה..., אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'".

כשאנו עוסקים בסוגיית עמלה של תורה ויגיעתה עד קצה היכולת, ועל קיום התורה אצל מי שממית עצמו עליה כפשוטו, אין מתאים יותר מלהרחיב את הדיבור אודות דמותו ההדורה של הארז בלבנון, מורי ורבי הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל.

שקידתו הנוראה בתורה, היתה מופלאה ביותר והפכה לשם דבר. חלק מהמעשים אודות התמדתו העצומה נחשבים בעינינו כבלתי נתפסים, ובוודאי שאין אנו מסוגלים לחקותם; למרות שלא נוכל להידמות לדרגתו הגדולה - עלינו לכל הפחות לתת את הדברים על ליבנו ולהתחזק בהתמדת התורה על פי ערכנו.

כאשר עברתי להתגורר בירושלים, היה זה כבר בשנותיו האחרונות של הרב גוסטמאן, ואבי מורי זצ"ל, האיץ בי ללכת להסתופף בצילו, והשתתפתי במשך כמה שנים בשיעוריו בישיבת 'רמי"לס' בשכונת רחביה. מי יוכל לתאר את אותן הרגשות נפלאות שהיו מנת חלקם של יושבי בית המדרש, בשעה שמסר הרב גוסטמאן את שיעורו הקבוע. אשרי עין ראתה זאת.

מדי יום ביומו, היה מוסר שיעור שארך כמעט ארבע שעות, כשבאמצעו הפסיק רק הפסקה קצרה של דקות ספורות. במשך כל הזמן הזה, היה כארי המתגבר בתורה, ללא רפיון וללא לאות.

בשיר השירים רבה (פרשה ד) דרשו חז"ל: "דבש וחלב תחת לשונך - כל מי שאומר דברי תורה ברבים, ואינן ערבין לשומעיהן כדבש וחלב המעורבין זה בזה, נוח לו שלא אמרן". מבואר כאן, כי במסירת דברי תורה לתלמידים יש תנאי מיוחד לאמנם בחביבות ועריבות, ותנאי זה לעיכובא הוא - "נח לו שלא אמרן!"

בשיעורים שמסר הרב גוסטמאן תמידין כסדרן, ראינו בחוש כיצד דברי תורתו "ערבים כדבש וחלב המעורבים זה בזה". כל חידוש וכל דבר תורה שיצא מפיו היה בפינו כדבש מתוק, והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתם מסיני.

ברורים ונהירים, ולימד אף יסודות עמוקים באופן כה פשוט וקל - עד שגם פשוטי העם יכלו להבינם.

לא ניתן לשכוח את הרגעים המתוקים, המאושרים, בהם הרב גוסטמאן היה נוטל ט"ז ארוך ומסובך, אשר בראיה שטחית עושה רושם כאילו יש בו אריכות דברים או כפילות לשון, והרב גוסטמאן היה מחלקו לחלקים זעירים, מפורר אותו עבורינו באהבת עולם ובסבלנות אין קץ. כשלתע את שום אריכות ושום כובד. כל שורה ממתקת את קודמתה, וברור ונהיר לנו לשם מה כל מילה ומילה נכתבה... איזו שמחה שפעה שם, איזו חדות הלב, איזו נהרה של המח!

באותן שעות הרגשנו בחוש את דבריו המפורסמים של ה'אור החיים' הקדוש בפרשת כי תבוא (כו, ח): "אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעין ומתלהטין אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה!"

לאחר פטירתו של הרב גוסטמאן, התבקשתי על ידי הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך', להשאל לו קלטת של שיעור מסויים על מסכת גיטין אותו מסר הרב. רבי שמואל יעקב האזין לו בקשב רב, והתבטא בפני לאחר השמיעה: "אמנם את החידוש עצמו ידעתי גם קודם לכן, אולם יש אצלו יחודיות במתיקות והנעימות כיצד הוא מוריד את הדברים". הוא הוסיף ואמר לי: "אני חש צער של ממש על כך שלא זכיתי להכירו, להתקרב אליו ולקבל לקח מפיו".

כל מי שהכירו ידע את הסוד כיצד זוכים למעלות כה גדולות באהבת התורה: הרב גוסטמאן היה אדם קדוש ופרוש מהבלי העולם לחלוטין. בתקופות ששהינו בצילו, ראינו בחוש כי כמעט לא היתה לו שייכות עם הנאות גשמיות - הוא שאב את חיותו מן התורה עצמה, ולא נטל מן העולם הזה כי אם את הצרכים המינימליים ביותר.

פעם שמעתי מתבטא לאחר השיעור, שכפי שהזכרנו, לא היה קצר כלל: "מצידי יכול הייתי להמשיך את השיעור שעות רבות ללא הפסקה, כי היום כבר איני ניזון מלחם ומים - אלא רק מן התורה הקדושה. אך מה אעשה, שאין התלמידים יכולים לעמוד בכך!..."

אני זוכר מקרה מעניין שאירע פעם באחד השיעורים בהם השתתפתי: הרב גוסטמאן הזכיר יסוד מסויים בשם מרן הגאון רבי מאיר שמחה מדיננסק זצ"ל, בעל ה'אור שמח'. בסיומו הפטיר כלאחר יד בנוסח מדהים שמוכיח את שליטתו העצומה בכל מכמני התורה: "היסוד הזה מוסכם בכל הבבלי, הירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא ומכילתא..." כולנו היינו בטוחים כי הוא אכן בדק בכל רשימת הספרים שהזכיר, ולפי רוחב ידיעותיו הסיק כי אין חולק על יסוד זה בכל חלקי התלמוד. זה לא היה מופקע אצלו כלל. אולם כאן היתה לו כוונה אחרת, להעצים בעינינו את גודל החידוש.

מהיכן אני יודע זאת? כי הוא הוסיף ואמר לנו: "אמנם לא בדקתי זאת בכל המקומות שהזכרתי, אולם ברור לי כי רבי מאיר שמחה לא אמר חידוש כזה קודם שבדק אם אינו נסתר, כי אחרת כיצד שייך להגיד כזה יסוד עצום?!"

"מי דופק בשעות כאלו? זוהי שעת מנוחה כעת?"

לאחר שתיארנו מעט את דמותו הגדולה של הרב גוסטמאן, נרחיב

כעת על גודל גיעתו בתורה, כיצד 'המית עצמו' על התורה, כפשוטו ממש.

אבי מורי זצ"ל פעל פעם בשליחות מסויימת שהוטלה עליו על ידי גדולי ישראל, ולצורך כך ביקש להיכנס אל הרב גוסטמאן. הוא הגיע לירושלים בשעות הצהריים, בשעות המקובלות למנוחה, והתלויתי אליו לבית ראש הישיבה.

דפקנו על דלת ביתו, ולאחר רגע שמענו אותו אומר בקול רועם: "ווער קלאפֿט דא אין אַ זעלֿכע שעות? יעֿצט איז אַרױען שְׁטױנדע?" ["מי דופק כאן בשעות כאלו? הרי זוהי שעת מנוחה כעת?"].

אבא אמר לי: "בא נברח מכאן", לא היתה לו אפילו הוי אמינא כי נקישה בשעה כזו בביתו תהיה הפרעה. אולם תוך כדי שהתחלנו לסגת נפתחה הדלת, ולעינינו נגלה מראה מפעים שנתן לנו מושגים לגבי 'שעות המנוחה' של הרב גוסטמאן: על שולחנו ניצבו שתי ערימות גדולות של ספרים פתוחים, זה על גבי זה, והוא יושב באמצע, ו'מדלג' מספר לספר במהירות רבה...

זו היא שעת המנוחה של גדולי התורה!

ואם בכל ימות השבוע שקד הרב גוסטמאן על התורה, בשבת קודש היה מוסיף התמדה על התמדתו ושקידה על שקידתו, עד קצה גבול היכולת.

קביעות מיוחדת והנהגה מופלאה היתה לו - לא לקדש בליל שבת קודם שיסיים מסכת. לשם כך למד ביום שישי מסכת שלמה מתחילתה עד סופה! כמדומה, שבדרך כלל עסק במסכת ביצה.

בליל שבת לאחר הסעודה נהג הרב גוסטמאן ללכת להתפלל בכותל המערבי, ולאחר ששב בשעות הקטנות של הלילה התיישב שוב ללמוד בעומק העיון, עד תפילת שחרית ברצף, כשראשו נשטמ מדי פעם על השולחן לנמנום קצר.

מה סבורים אתם, שלאחר סעודת הבוקר סוף סוף היה פורש למיטתו? לא ולא - שוב היה הרב חוזר לתלמודו, בהטעימו: "כיצד אפשר להפסיד את קדושת השבת, ולהעביר את הזמן בשינה!..." כך קרה פעמים רבות שהרב נותר ער מכניסת שבת עד ליציאתה, בלא לתת שינה לעיניו כלל...

הגאון רבי אריה הכהן פרעדמאן שליט"א סיפר לי, כי פעם הוא טס יחד עם הרב גוסטמאן מארצות הברית לארץ ישראל, ובדרך היתה עצירת ביניים קצרה באנגליה. סך הכל הם היו בדרכים בערך יום אחד. כשהגיעו ליעד, אמר לו הרב כבדרך אגב, שהוא הספיק במהלך שעות הטיסה לחזור על כל סדר זרעים מתחילתו ועד סופו, כהכנה לקראת הכניסה לארץ הקודש.

למרות כשרונו האדיר ומוחו הגדול, כאשר כתב את ספריו המופלאים 'קונטרסי שיעורים', היה מתייגע עליהם ביגיעה עצומה, ועמל ימים ולילות על מנת לכונן לאמינותה של תורה ולהוציא דבר מתוקן תחת ידיו. פעם התבטא: "כשכתבתי את הספר היו לי נדודי שינה, והיו ימים שלמים שמחמת טירדתי לא יכולתי אפילו לשתות כוס תה חם..."

על עמלו הגדול בכתיבת הספרים סיפרה אחת מנכדותיו, כי לעת זקנותו, שהתה עימו פעם בבית הבראה. הרב גוסטמאן ישב בחורשה בצל העצים, ועסק בכתיבת אחד הסימנים בספרו. מנהל בית ההארה

בכל לימוד ושינון, המח קולט ומפנים, שאת המחלוקת הזו והמימרא הזאת, אנו רוצים וצריכים לזכור ולדעת עד סוף המחזור, למבחן הגדול והמקיף על כל הש"ס. הדבר ברור, חותם הוא בפשטות שזה מוסיף מאוד הרבה לזיכרון הלימוד לטווח הארוך

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

הרה"ג נתנאל ברדה הי"ד

הרה"ח אהרן כהן

בכל שיחה וראיון שאני זוכה לשוחח עם אחד מחברי הנבחרים החשובים ב'דרשו' ובאופן מיוחד כשמדובר באחד החבר בלגיון של מלך במסגרת 'קניין ש"ס' הנודעת לשם ולתהילה, מוצא אני את עצמי נדהם ומופתע מכיוון החשיבה המקורי והמחכים. נדמה שבהחלט אפשר לומר; אין שום נבחן הדומה לרעהו או חברו. כל אחד בגישתו האישית ובדרכי לימודו והשקעתו בשינון וחזרה. כשכולם יחד מגיעים ומתקדמים ליעד לזכות ללימוד ולדעת.

כך זכיתי השבוע לשוחח עם הרה"ג נתנאל ברדה הי"ו מחשובי האברכים בכולל 'יודעי תורתך' בבני ברק ומג"ש ב'דף היומי' ועוד ב'קול הלשון' ובבית המדרש המרכזי בשיכון ה' בראשות הרב הגאון רבי מרדכי בונם זילברברג שליט"א. כיוון החשיבה המקורי והמרגיע יש להודות, לוודאי יביא הרבה תועלת לאלפי הקוראים החשובים.

מתי התחלת ולמה? חזרתי איתו לתחילת הצטרפותו לדרך.

היה זה כשלמדתי בישיבה קטנה, חוזר הוא כ-15 שנה אחורנית. הצטרפתי ללימוד ה'דף היומי' כשלארבעון ההשקעה לשנן ולחזור החלטתי להצטרף למסגרת 'דרשו'. כשזאת הבנתי והפנמתי, שלימוד בלי מסגרת מבחנים גורם שיהיה ח"ו 'כבולעו כך פולטו' אך כשזוכים ומצטרפים למסגרת מבחנים, מרוויחים גורם ה'מחייב' שהלימוד יישאר בראש לזיכרון ולא יישכח מיד ל"ע.

הצלחת בכל שנות הישיבה להיבחן בכל חודש?

פשוט חששת? משתף הוא בגילוי לב. ידעתי לעצמי שבאם חודש אחד אני לא אשתתף במבחן. בוודאי אמצא עצמי מחסר ומדלג על כמה חודשים. כך שהשתדלתי אף בחודשים שהיה עומס בלימודי הישיבה ומטבע הדברים לא שלטתי היטב בחומר החודשי, שיהיה מה שיהיה, אני על המבחן לא מוותר. והאמת. נשמע הוא מתחייך. מה קרה כשלא הצלחתי במבחן, האם משהו הרביץ לי על כך?!

מתי הצטרפת למבחני 'קניין ש"ס'?

האמת, זה היה פשוט המשך טבעי. הייתי כבר אברך בכולל, כשהתחיל מחזור חדש בסדר ה'דף היומי', וחשבת לעצמי, למה לא להצטרף? בסך הכל ארוויח מסגרת מדרבנת, כשאלביא דאמת יש בזה כח אדיר המביא רב תועלת. כשהוא מרחיב ומבאר. בהשתתפות במבחן החודשי, עם כל המעלות שבדבר המוסיף הרבה לחזרות על הלימוד והבנת הלימוד באופן ברור ועוד. אך סוף כל סוף, יחסית, הלימוד נכנס לנו לראש לטווח קצר' שאנחנו יודעים במודע ובתת-מודע, שאנחנו

צריכים לחזור ולזכור את החומר עד יום המבחן בעוד כחודש. אך כשמדובר במסגרת 'קניין ש"ס'. כשקולו גובר בהתלהטות פנימית כמישהו שכבר זכה להרגיש זאת בעצמו ובשרו. בכל לימוד ושינון, המח קולט ומפנים, שאת המחלוקת הזו והמימרא הזאת, אנו רוצים וצריכים לזכור ולדעת עד סוף המחזור, למבחן הגדול והמקיף על כל הש"ס. הדבר ברור, חותם הוא בפשטות שזה מוסיף מאוד הרבה לזיכרון הלימוד לטווח הארוך.

איך באמת מצליחים לעשות עושים את זה?

מן הזהירות שלא להיזהר הרבה. פותח הוא ומשיב הוא בחן. הרבה פעמים דווקא בגלל הרצון הטוב והפנימי השואף לשלימות, דווקא זה מה שעומד בעוכרנו ועוצר לנו בתכל'ס את ההתקדמות. אישית, מגלה הוא נסתרות. לא תמיד הייתי מספיק לשנן ולחזור על כל החומר לפני המבחנים הגדולים שכבר כללו אלפי דף. אך זאת ידעתי, עצם השתתפותי במסגרת, והידיעה שאני יעמוד למבחן עוזר ומסייע במאוד ללימוד ברור בהבנה אמיתית לצד דרבון לשנן ולחזור כסדר. למעשה, בעניין החזרות לפני המבחנים הגדולים, כל לומד צריך לבדוק מהו הסדר החזרות המתאים יותר עבורו. ישנם כאלו האוהבים להשקיע בשבועות האחרונים ולעבור בכל יום על מאה דפי גמרא, ישנם כאלו העקביים יותר, החוזרים ומשננים בכל יום במשך כל ימי השנה עשר-חמש עשרה דפי גמרא. כך או כך. מסכים רבי נתנאל עצמו, יש היום איזה עצלות לחזור על הרבה דפי גמרא, אך זה בעצם עמלנו ותפקידנו להתאמן...

המשך בעמוד 30

48 שעות אחרונות

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

3
תרום 20
למשך 12
סך כל התרומה
וקבל סמל
סט 'משנה
כריכה רכה
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב
ספר 'מועד
'דרש דוד

2
תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

1
תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

להשתתפות: בעמדות נדרים פלוס סופס

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

למבצע הגדול

מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל חידוש מלאי הספרים תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

5

תרום 24 ₪ לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה 360 ₪

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'

כריכה קשה

ספר 'המפתח'

על המשנ"ב

ספר 'מועד לדוד'

'דרש דוד' אבות

4

תרום 22 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 264 ₪

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'

כריכה רכה בפורמט גדול

ספר 'המפתח'

על המשנ"ב

ספר 'מועד לדוד'

'דרש דוד' אבות

3

תרום 24 ₪ לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪

וקבל מיידית

המשנה ברורה

בפורמט קטן

מפתח

על המשנ"ב

על מועד לדוד

'דרש דוד' אבות

'דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

את מה שהיה באותו ליל רביעי לא אוכל לשכוח. אני זוכר היטב איזה דף למדתי ובמה בדיוק התקשיתי אז. שלוש שעות תמימות התאמצתי להבין את דברי הגמרא, ועדיין לא הספקתי להתקדם לעמוד ב'. השעה התאחרה יותר ויותר, ועדיין לא מצאתי מנוח לנפשי בהבנת דברי רש"י. היה קשה לי. שתיים בלילה. אני יושב לבדי בבית הכנסת, מטושטש, מסוחרר, עייף. קמתי ממקומי. מצאתי עצמי פוסע לאט לעבר ארון הקודש...

על האתגר והתענוג בלימוד הלכות תפילין בדף היומי בהלכה

הרב חיים ברגר

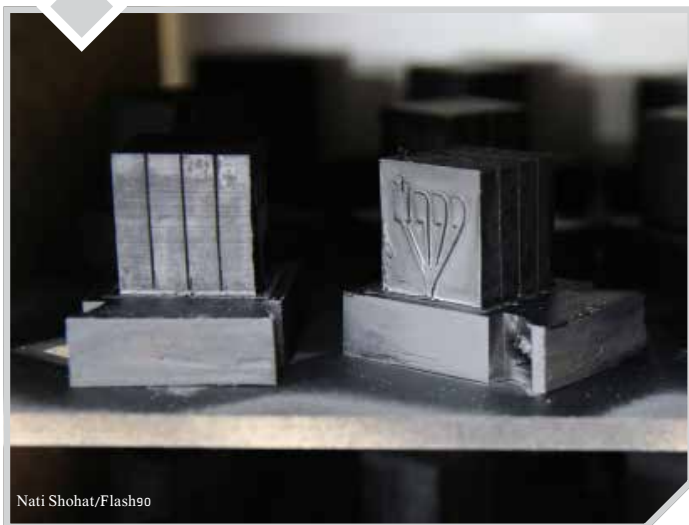
שלושה חודשים אחורה -

תחילת חודש אדר שני תשפ"ב. עם ישראל מסיים במסגרת הדף היומי את סדר מועד, ומתקדם בדחילו ורחימו לקראת היעד הבא - סדר נשים מתלמוד בבלי. עבורי היתה זו חגיגה מרגשת. לראשונה בחיי זכיתי לקצור הישג כה מרשים, לסיים כשליש מהש"ס לאחר לימוד יומי קבוע חסר פשרות, דף ליום, דף ליום!

הכל התחיל בעיצומו של חורף תש"פ. וכשאני כותב 'הכל' אני מתכוון לכך, כי אלו החיים שלי שהחלו אז מחדש. חבר שלי השיג עבורי כרטיס כניסה למעמד סיום הש"ס, לא היה נעים לי לסרב לו, כך שמצאתי עצמי מתלווה אליו לאירוע הענק. ראיתי את השמחה על פניהם של יהודים מהשורה, אברכי כוללים וקובעי עיתים, שהגיעו ליעד הנכסף של סיום כל הש"ס, והחלטתי שגם אני זכאי לאושר היומי של לימוד בקביעות ללא פשרה. האירוע הזה, וגם קצת יענקלה הכונס.. חיברו אותו למסלול הלימוד, שמאז הפך למסלול החיים שלי עצמם - -

ערבי פסחים תשפ"ב. תחילת לימוד מסכת יבמות חלה בעיתוי הקשה והמאתגר ביותר. הקפיצה מחציו השני של סדר מועד הקל יחסית (!) לעבר הפרקים הראשונים של מסכת יבמות, כמוה כמעבר בין טיול נינוח סמוך לשפת הנהר בשעת ערב אביבי, לטיפוס מייגע ומתיש על צוקי סלע במדבר צחיח בצהרי יום שרבי. הסוגיות הקשות, ההבנה הנדרשת ביסודות פרשת הייבום והחליצה, השרטוטים של מקרי המשפחה וה'היכי תמצ' הסבוכים והבלתי נגמרים, כל אלו סוגרים על הלומד ודורשים ממנו את מיטב הכוח והריכוז. וגם הרבה מאוד סבלנות - - והמון זמן.. תשאלו את מי שהיה שם - -

וכל זה כאמור התחיל מעט יותר משלושים ימים לפני חג הפסח. עם השינוי הזה ניגשתי אל הימים העמוסים ביותר בשנה. למען האמת, מיד בהתחלה חששתי להצלחתי בהמשך, אך ניסיתי להדחיק את הקושי. קיוויתי שתיכף אתרגל ללימוד המסכת החדשה כך שהכל יזרום פחות או יותר, אבל בפועל, לא נדרשתי לזמן רב מדי כדי להבין שאני די נאיבי - - זמן הלימוד התארך עוד ועוד ודרש ממני שעות

Nati Shohat/Flash90

ארוכות מעבר ליכולתי. התקשיתי בהבנה הבסיסית, התאמצתי לקלוט את המינימום הנדרש בהבנת דברי הגמרא והרש"י. כל שורה הכבידה עלי יותר מקודמתה. הרגשתי חסר אונים.

לא מצאתי ידי ורגליי במסכת יבמות - -

אלו היו ימים בלתי אפשריים. ההכנות וההתארגנות לפסח יחד עם שעות העבודה הקבועות סחטו ממני את כל כולי. מדי ערב, לאחר תפילת ערבית, מצאתי את עצמי פותח את הגמרא ומנסה ללמוד את הדף של היום, דף נוסף, קשה ומפרך, של מסכת יבמות - - השעות הקטנות של הלילה הפכו לי ליותר ויותר מוכרות. לעיתים אפילו נדרשתי למהר לסיים מפאת עלות השחר המתקרבת. הייתי עייף, מותש, כמעט מיואש - - טרחתי כל כך, התאמצתי, ולא בדיוק זכיתי להצליח - -

את מה שהיה באותו ליל רביעי לא אוכל לשכוח. אני זוכר היטב איזה דף למדתי ובמה בדיוק התקשיתי אז. שלוש שעות תמימות התאמצתי להבין את דברי הגמרא לפי שורש מחלוקת האמוראים, ועדיין לא הספקתי להתקדם לעמוד ב'. השעה התאחרה יותר ויותר, ועדיין לא מצאתי מנוח לנפשי בהבנת דברי רש"י. היה קשה לי. זה היה לאחר ימים ושבועות ארוכים של עבודה מאומצת בהכנות לחג.

הייתי סחוט פיזית ונפשית, מיוגע ומיוזע. זה היה אני מול הגמרא. אברך שרוצה ומתאמץ ביותר להבין את לימודו, מול מסכת קשה בלתי ניתנת לפיצוח - -

שתיים בלילה. אני יושב לבדי בבית הכנסת. בלעדיי לא היה שם איש. עיני בוחות בגמרא שלפניי, מטושטש, מסוחרר, עיף. אובד עצות. חשתי שאיני יכול עוד. קמתי ממקומי, לא בדיוק יודע מדוע. מצאתי עצמי פוסע לאט לעבר ארון הקודש - -

נישקתי בפי את הפרוכת, הושטתי זרועותי והתרפקתי על ארון הקודש. לאחר רגעים ספורים פרצתי בכי. הדמעות שטפו את פני ומשם החליקו על אותיות הרקמה. האריות כאילו תלו בי את מבטם החודר, ואני עומד ובוכה. בחוץ שקט וחשוך, ואני לבדי בבית הכנסת, ראשי כבוס בהיכל ומתייפח - - עיני מאומצות, בגדי מוכתמים מעבודת ערב החג, רגלי דואבות, ואני בוכה, ובוכה - - בכי של יגיעה, בכי של מאמץ, בכי של תפילה ובקשה מה' יתברך שיעזור לי להבין, שיתן לי את הכוח להמשיך - - שאזכה לצלוח גם את הדפים הקשים, שלא ארפה ידיים חלילה, שאזכה לסיים את הש"ס - - היינו שם רק שלושתנו, אני, בוראי, והתורה הקדושה. דקות ארוכות עמדתי כך, כשאני מרגיש שהמעמד הזה נוסך בי כוחות מחודשים. זהו היה בכי טהור, בכי של התחברות מחדש. בכי של קושי שהפך לבכי של הבטחה, לי עצמי, לה' יתברך, ולתורה הקדושה, שאני ממשיך קדימה, לטפס, להתאמץ, להצליח - - הדר קבלוה באהבה ביומי דניסן תשפ"ב.

הקושי לא חלף, הסוגיות ביממות לא השתנו. הן רק הלכו והחמירו. ככל שהתקדמתי במסכת פנימה הבנתי שהפלונטר סוגר עליי יותר ויותר. אבל התחושה היתה שונה. הידיעה שה' יתברך רוצה אותי דווקא כאן, בתוך הקושי הזה, נסכה בי כוחות מחודשים ללא הרף. זכרתי כל הזמן שהניסיון האמיתי הוא כשהחומר אינו מאיר לי פנים כל כך. הניסיון מגיע בסיבוב, כשקשה, כשהמסלול מעוקל ואיני רואה את האופק. והנה, למרות כל הקושי, את השכינה כנגדו הרגשתי בהתאם. מאז אותו לילה, ניגשתי ליממות מתוך אהבה, מתוך התרפקות. ליל חג הפסח, יממות דף ל"ט, תשפ"ב. פסוקי ההגדה המתארים את הגלות והקושי במצרים תפסו אצלי משמעות נוספת, עומק מיוחד. נגד עיני עלו דברי הזוהר הקדוש שממשיל את הקושי ביגיעת התורה לגלות ישראל במצרים: 'זימרו את חייהם בעבודה קשה - זו קושיא. בחמר - דא קל וחומר. ובלבנים - דא ליבון הלכה. ובכל עבודה בשדה - דא ברייתא. את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך - דא תיקו' (רעיא מהימנא ג').

הרגשתי שאני מתחבר היטב לפסוקים. חזרתי עליהם שוב ושוב תוך שאני מגלה בהם טאצ' ייחודי, פירוש אקטואלי מתמיד שכאילו נאמר במיוחד לגביי בחג פסח זה. וירא ה' את ענייני - זו המשנה של 'צרות צרותיהן'. ואת עמלנו - זה הרש"י הארוך בדף ט' שמשרטט את הציורים המשפחתיים הסבוכים לעיפה. ויתנו עלינו עבודה קשה - פרק ארבעה אחים שחל כולו בעיתוי מדויק בשבועיים הראשונים של

חודש ניסן העמוס, ועוד ועוד.

ואז, מול שלוש המצות וגביע הכסף, נפל לי האסימון. ענן גדול של התרגשות החל לעטוף את ליבי, ללטף אותי מכל עבר. שמחה עצומה בכך שזכינו להיגאל ממצרים, להיות לעם ה' ולקבל את התורה הקדושה, לעסוק בה בכל יום ולקיים את המצוות. אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. חשתי עצמי מתחבר מחדש לה' יתברך ולתורה הקדושה.

ההתרגשות שלי עלתה על גדותיה. השמחה שלי, האושר הגדול, בקעו מעומק הלב. 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה.. אילו נתן לנו את התורה ולא נתן לנו את - - מסכת יבמות - - העיניים שלי ברקו משמחה: אבא בשמיים, אני כל כך אוהב את מסכת יבמות, אני כל אוהב להתעמק בדפים הקשים האלו ולהתאמץ להבין אותם. תודה לך ה' על המסכת הנפלאה הזו! באותה שעה הבטחתי לעצמי: ריבוננו של עולם, גם על סימן ל"ב במשנה ברורה אני לא אוותר - - באותו לילה יצאתי ממצרים שלי - - והתקרבותי אל הר סיני.

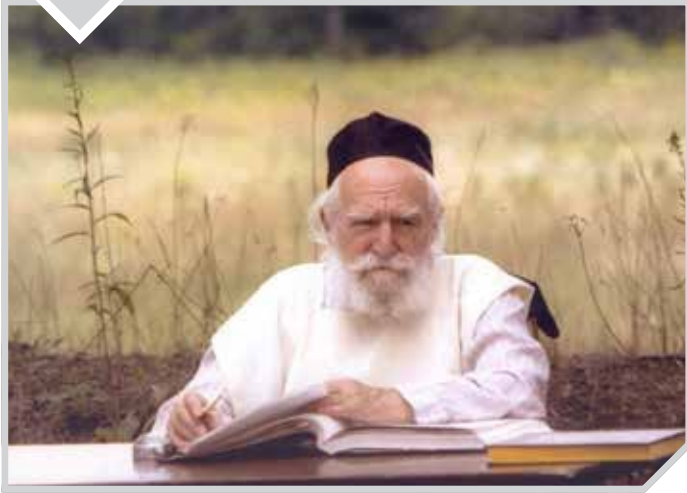

רבבות אלפי ישראל עוסקים בחודשים אלו בלימוד הלכות תפילין בספר משנה ברורה. החומר הנלמד מגוון למדי. ישנם סימנים קלים יותר וקלים פחות. החומר הזה מאופיין בריבוי פרטים וסעיפים, מושגים חדשים ובלתי מוכרים שדורשים העמקה ייחודית. אבל אני כבר זוכר היטב, לעולם לא יאמר האדם צר לי המקום. אני לא מרים ידיים. כי אני כבר יודע, שה' יתברך רוצה לראות אותי דווקא כאן, מתאמץ מול הקושי, ממשיך בנחישות למרות האתגר הגדול. וגם ברגעים של חולשה אני משנן לעצמי, שגם הסימנים הקשים והמורכבים יותר, כמו למשל סימן ל"ב או ל"ו, נכתבו בשבילי ומחכים שאלמד ואבין אותם. אני לא מרפה, אני עקבי ומתמיד ברצף, לא חושב לרגע על קיצורי דרך, ומתאמץ יום אחר יום ללמוד את הדף היומי בהלכה. כי כאמור, דווקא מול הקושי, נוכח אי ההבנה וההתאמצות הרבה והמייגע, או אז מתרחש החיבור האמיתי לתורה הקדושה.

מאותו לילה מול ארון הקודש, אני משתדל לשנן לעצמי: ה' יתברך נתן את התורה הקדושה לי, ולכל אחד ואחד. מסכת יבמות, כמו גם הלכות תפילין במשנה ברורה, שייכות לכל לומד ומבקש באשר הוא. לא ייתכן שיש סימנים ופרקים שכביכול נשגבים מבינת הלומד שבסך הכל רוצה ומבקש לקיים את רצון ה', לשמור ולעשות. עם הכלל הזה בידי, אני חוצה את הים, מסתער מדי יום על החומר היומי, לומד על דרכי תפירת התפילין, על 'דוכסוסטוס' ועל 'חק תוכות', מתאמץ, משקיע, ולא מתייאש. דבוק ביסוד זה אמשך בעז"ה להתקדם עוד ועוד, ללמוד, להבין, ולהצליח בס"ד. כי כשהאדם רוצה ללמוד את התורה הקדושה מדי יום בהתמדה וללא פשרות, העקוב הופך למישור, וכל קושי נרקם לסיפור של הצלחה בס"ד. כי רחמנא ליבא בעי, יותר מהכל רוצה ה' יתברך את הלב - - את הלב של הלכות תפילין!

"הרי חיכית לפגישה איתי כמה שבועות, פעלת והפעלת עבודה את כל העולם, וכשיזה כבר קורה, אתה מוותר עליה במחי יד, רק כדי לא להזיק לסוחר אחר? הרי זה דרכו של מסחר, גם הסוחר ההוא עושה כך לאחרים! אני קונה ממך סחורה באלפיים דולר בחודש... הקלה היא בעיניך?!"

סגולת רבי משה פיינשטיין לזרע של קיימא

הרב ישראל ליוש

"זאת חקת התורה..." (במדבר י"ט, ב')

בשיחה מעבר לים, אך רבי משה עומד כסלע ואינו פוסע לאחוריו. גם ההסברים של בני הבית על דחיפות השיחה מארץ ישראל, לא הועילו, רבי משה עומד ואינו עובר לפני המתפלל... אחר שיחת הטלפון הדחופה שהתקיימה רק לאחר שסיים הלה את תפילתו ורבי משה יכול היה לפסוע לאחוריו, שאלו אותו קרוביו מדוע לא מיהר לחזור לביתו ולקיים את שיחת הטלפון? "וכי לא ראיתם שהיה מאחורי קיר...?! - ענה להם רבי משה בפשטות ובתמימות - "כשאדם עומד בתפילת שמונה עשרה מאחורי, זה כמו קיר... אי אפשר לעבור...."

עקשנותו הבלתי מתפשרת לקיום ההלכה בדקדוק ללא התחכמויות, היתה עבור רבי משה פיינשטיין מקור לברכה משמיים, ולדעתו פעלה כסגולה נפלאה לשומרי ההלכה במלואה... "אני נשוי כבר כמה שנים ולא נתברכתי בפרי בטן" - טינה האברך את צרתו בפני רבי משה - "הרופאים מציעים לי לערוך בדיקה מסוימת, מה דעת הרב בעניין?" "הבדיקה הזו אינה מותרת עפ"י הלכה" - פסק רבי משה "כבוד הרב" - התחנן האברך - "הבדיקה הזו היא תקוותי האחרונה לזכות בזרע של קיימא, אולי אפשר למצוא איזה היתר בכל אופן...?" רבי משה נטל את ידיו של האברך ברחמים, ובאהבה רבה אמר לו: "כמה ברכות צדיק ביקשתם לישועתכם...? דע לך! ששמירת

'חוקת הפרה' לא נאמר, אלא 'חוקת התורה', מדוע? מבאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: הנה קודם מתן תורה נצטוו ישראל במרה כמה מצוות: פרה, שבת, כיבוד אב ואם ודינים, וזאת משום שהקב"ה רצה להודיע לישראל לפני מתן תורה, שהם עתידים לקבל שם שלושה סוגי מצוות, ולנסותם אם יאותו לקבלם, כדאי בקרא (שמות טו כה) 'ושם נסהו'. על כן צווה להם מצוות אלו, כי כל אחת מהם מייצגת סוג מסוגי המצוות הללו. ה'דינים' מייצגות את המצוות המושכלות, כי האדם מביין בשכלו שעליו להתנהג עפ"י דין ועפ"י השכל הישר, ומצוות אלו רמוזות בפסוק (שם) 'והישר בעיניו תעשה'. אף 'שבת' ו'כיבוד אב ואם', נצטוו במרה והם מהמצוות המקובלות שאינן מובנות מעצמן בשכל האדם, אך יש בהם טעם, ועל האדם להתבונן ולהטות להן אזן, כדאי בקרא (שם) 'והאזנת למצוותיו'. ו'פרה' היא מהחוקים, הכתובים בפסוק (שם) 'ושמרת כל חוקיו', ואין טעמן מובן כלל. ובחר דווקא בחוק פרה אדומה לייצג את החוקים, כי מלבד שהיא חוק ואין בה טעם, יש בה גם סתירה, כי מצד א' היא מטהרת את הטמאים ומנגד היא מטמאת את הטהורים. על כן אמר 'חוקת התורה' ולא 'חוקת הפרה', כי היא מייצגת את כל חוקי התורה הנפלאים ממח האדם.

קיומם של חוקי התורה, כחוק ולא יעבור, על אף שההבנה בהם נפלאים ממח האדם, באה לידי ביטוי בחיי היומיום בשמירת ההלכה בדקדוק רב ללא פשרות, גם כאשר יש הוראות היתר, או כביכול הבנה אחרת בטעמי ההלכה, ורבים הסיפורים על גדולי התורה בענין זה... דקות ארוכות עברו מאז שהגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל סיים את תפלת שמונה עשרה, אך הוא לא פסע לאחוריו, כי לנגד עיניו עמדה ההלכה שאסור לעבור לפני המתפלל, ומאחוריו עמד יהודי שהאריך מאוד בתפילתו. "יש שיחה דחופה מארץ ישראל..." - פנו בני הבית לרבי משה. שיחות טלפון בכלל בימים ההם היו נדירות, וקל וחומר כאשר מדובר

לא להזיק לסוחר אחר? הרי זה דרכו של מסחר, גם הסוחר ההוא עושה כך לאחרים! אני קונה ממך סחורה באלפיים דולר בחודש... הקלה היא בעיניך?! "יעקב הסוכן לא התרגש מדבריו, הוא היה איתן בדעתו שלא לעבור על הוראות ההלכה בכי הוא זה, הוא קם וסיים את הפגישה..."

הקונה הפוטנציאלי לא נרגע וסיפר על כך למפעילו של יעקב שכמובן כעס מאוד וקרא לסוכן החדש לסדר: "הכי צד מוותר אתה על עסקה של אלפיים דולר לחודש?" - שאל בעל המפעל "זאת ההוראה שקיבלתי מהרב שלי, אסור להשיג את גבולו של יהודי אחר..." - ענה הסוכן בתמימות

"הרב שלך מחמיר מידי... חפש לך רב אחר..." - זעק בעל המפעל "לא אחליף את הרב" - ענה לעומתו הסוכן - "אך מלבד כל זאת, מדוע הנך כועס, הרי קבענו שעלי להביא מכירות בסך עשרים וחמש אלף דולר, החודש הזה כבר הבאתי שלושים וחמש אלף דולר..."

"אתה צודק" - ענה בעל המפעל - "איני יכול לפטר אותך, אבל אני עוד אזכור לך שהפסדת לי כל חודש אלפיים דולר..."

כעבור שבועיים מקבל יעקב שיחת טלפון: "אתה יעקב הסוכן... נפגשת לפני כמה שבועות עם הקונה פלוני..."

"כן, זה אני" - ענה יעקב בתדהמה - "במה אוכל לעזור...?"

"אני הוא היהודי שמוכר לאותו קונה את הסחורה... שמעתי שלא רצית למכור לו כדי לא להזיק לי... על כן מחמת ישרותך הרבה, כיון שגם אני קונה את הסחורה ממישהו אחר, אקנה מעתה את הסחורה ממך בשווי של חמש עשרה אלף דולר כל חודש..."

יעקב התרגש מאוד, לא לפני שבירר שאכן אותו מוכר שמכר לו עד עתה, אינו יהודי, כדי לא להשיג את גבולו.

עתה פנה יעקב אל בעל המפעל ואמר לו: "אתה רצית להרוויח אלפיים דולר נגד ההלכה וההלכה נתנה לך חמש עשרה אלף דולר..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

ההלכה בדקדוק גם כשקשה מאוד, היא סגולה יותר מברכת צדיק..." האברך שמע את הדברים והחליט שלא לחפש קולות ולא ערך את הבדיקה. דברי רבי משה התקיימו והם זכו לחבוק כמה ילדים...

את הסיפור הבא סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על יהודי שעל אף הניסיון הגדול שמר על הוראות ההלכה בדקדוק רב ולא הפסיד...

עבודה חדשה הציעו ליעקב, סוכן מכירות מנוסה וממולח, אך כדרכו בקודש הלך להתייעץ עם מורו ורבו. הוא שמע ממנו את פרטי ההסכם ולפיו עליו להביא בארבעת החודשים הראשונים קונים חדשים בסך כולל של עשרים וחמש אלף דולר בכל חודש, ולאחריהם לעלות מידי חודש את סכום המכירות, כאשר כעבור שנתיים ימכור בכל חודש בסך שבעים וחמש אלף דולר.

"אני רואה שאתה צריך להביא הרבה קונים חדשים למפעל" - אמר לו הרב - "היזהר שלא תיכשל באיסור 'השגת גבול', ועל כן אסור לך למכור סחורה לאדם שהיה רגיל לקנות עד עתה מיהודי, כי בזאת אתה משיג את גבולו של היהודי שקנו ממנו עד עתה..." הסוכן קיבל על עצמו את הוראות ההלכה ויצא לדרך.

תוך כדי חיפוש קונים, שמע הסוכן על קונה פוטנציאלי שרגיל לקנות סחורה בכמות גדולה, וחשקה נפשו לפגוש אותו, ופעל רבות כדי לפגוש אותו ולשכנעו להעביר את קניותיו אליו.

ההשתדלויות הרבות עשו את שלהן וכעבור שלוש שבועות זכה בפגישה הנכספת, אלא שתוך כדי שיחה עם הקונה, הבין כי עד עתה רגיל היה לקנות את הסחורה מיהודי. מיד אמר הסוכן לבן שיחו שעל אף רצונו הטוב הוא לא מסכים למכור לו את הסחורה, כי אינו רוצה להזיק ליהודי שמכר לו עד עכשיו. הקונה התפלא מאוד: "הרי חיכית לפגישה איתי כמה שבועות, פעלת והפעלת עבורה את כל העולם, וכשזה כבר קורה, אתה מוותר עליה במחי יד, רק כדי

למבצע הגדול

מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל חידוש מלאי הספרים תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

48 שעות אחרונות

פרטים בעמודים 24-25

רק אצלו, זאת מתוך הערכה עמוקה לישרותו וצניעותו ושמתו החיים המיוחדת שלו, הוא זכר כל לקוח עם רצונותיו ובעיותיו והיה מתעניין אצל כל אחד על מצבו, כך שכל אחד היה יוצא ממנו עם חיוך ושמוחה. מלבד זאת לא היה מצב שיהודי ירא שמים יצא מחנותו בלי שישמע איזה דבר תורה חדש.

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

היתה החנות סגורה בשבתות על סוגר ובריו. בעלי החנויות שבאותו רחוב לגלגו עליו בתחילה ואף הזהירו אותו שבדרך זו הוא עלול לאבד את לקוחותיו, כאשר יבחינו שישנו יום בשבוע בו הוא סוגר את חנותו, המציאות היתה ששנים לאחר מכן, כאשר רבים מחנויות אלו סגרו ופשוטו את הרגל, חנותו של רבי יעקב יצחק שיינברג פרחה ושגשגה וקונים רבים היו מגיעים אף ממרחקים לתפור ולכבס

המשך מעמוד 15 | הרה"ג רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

ברכב ואני אצא לקנות את הפלאפל... הלא זו בושה שכבוד הרב ייצא לקנות פלאפל...
'מה??? נזדעק ר' ירחמיאל, 'זו בושה יותר גדולה שאתה צריך לקנות לי פלאפל!'

'כשעושים מעשים לכבודו של ה' יתברך אין שום חשבון של כבוד! אני כאן עבד של הקב"ה ואיני צריך להתבייש מאיש'. סיים ר' ירחמיאל.
כך, בהחלטיות שאין שני לה, דחה את סממני הכבוד מכל וכל.
'כי עבד ה' - הוא לבד חפשי'. (רבי יהודה הלוי).

(מתוך הספר העומד לצאת לאור - 'קווים לדמותו של גדול מזכי הרבים - הרב ירחמיאל קראם')

מדרשיות לבעלי תשובה ברחבי הארץ, באופן טבעי ר' ירחמיאל היה הרוח החיה במדרשיות אלו, הוא היה נוסע ממקום למקום מתעניין, מייעץ, מרצה ומחזק.
באחד הימים בהם הוא היה אמור לעבור ממדרשיה למדרשיה הצטרפתי אתו לסבב מדרשיות. כמדומני שעברנו באותו יום בשבע עשרה (!) מדרשיות, החל מאשקלון שבדרום ועד מעלות שבצפון. ובכל מדרשיה ר' ירחמיאל מרצה הרצאה אחרת.
בשעת אחר הצהריים שח ר' ירחמיאל באוונזי כי עדיין לא בא אוכל לפיו משעות הבוקר המוקדמות. יחדיו חיפשנו חנות פלאפל בהכשר מהודר. לאחר שנמצאה חנות כזאת אמרתי לו: 'אולי כבוד הרב ימתין

המשך מעמוד 22 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בערוב ימיו, בזמנים הכי קשים, ואולי דווקא בהם, ראו מול העינים את התגלמות המשמעות - 'ממית עצמו עליה' כפשוטו. את אהבת התורה המופלאה שלו, שיקדה בקרבו כאש בוערת שמים רבים לא יוכלו לכבותה. כשעסק בתורה, ראו הכל מחזה כביר של תלמיד חכם הדבוק בעונג שעשועים של אוקיינוס התורה, עיניו נוצצות ופניו מאירות מחביבות הדברים ומת'קוּתם, מתוך עמל ויגיעה אין סופית, עד קצה היכולת ממש.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עבר שם פעם ופעמיים, ובכל פעם נעצר והתבונן ברב בפליאה. לבסוף פנה אל נכדת הרב גוסטמאן ואמר לה: "מימי לא ראיתי אדם בגיל כזה, בכזה ריכוז, שכותב זמן כה רב". במושגיו המצומצמים המשיך ושיער בהתעניינות: "ודאי הוא עסוק בכתיבת פרקי חיוו..."
כשביקשתי פעם לקנות ממנו את אחד מספריו, הוא נענה בחיוב. כששאלתי למחירו הוא השיב לי בחיוך: "באמת הספר עולה מליונים... כי השקעתי בו כוחות ודמים, לילות כימים. אולם אני מוכן להתפשר ולמכור לך בסכום פלוני".

המשך מעמוד 23 | הרה"ח אהרן כהן

כל הווא אמינא ומסקנא. כל דבר באופן ברור ובהיר. זה מה שגורם שהלימוד נחקק טוב בראש, והחזרות נעשים בצורה מענגת בהרבה כשהכל נכנס ועומד בזיכרון לאורך זמן.

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות למסגרת מבחנים וכדומה?

מבחינתי אין בכך שאלה, אין סיבה לא להבחן, ואין ממה לפחד, להיפך יש בדבר ברכה ותועלת רבה, ואיזשהו תזכורת למבחן הגדול שנצטרך בעז"ה למסור בבא היום. ואשרי הדור שזכו לכזה מפעל תורני ענק בדמות 'דרשו' המסייע בידי כל הרוצה. וכל הרוצה יבוא ויטול...

מהן בעצם סדרי הלימוד החודשי לקראת המבחן החודשי? חוזרים אנו לבסיס ידיעת הלימוד.

ברוך השם, אני זוכה למסור שיעור בבית המדרש המרכזי בשיכון ה' בראשות הרב הגאון רבי מרדכי בונם זילברברג שליט"א שניתן לשומעו בקול הלשון, כך שאני זוכה להתכונן לשיעור לצד מסירת והעברת השיעור, דבר המסייע במאוד לידיעת הלימוד על בוריו.

בהמשך, מדי שבת אני זוכה למסור שיעור סיכום שבועי במסגרתו אנו חוזרים על שבע הדפים השבועיים, דבר המוסיף במאוד לתמצות וסיכום הלימוד השבועי כאחד. היו פעמים שזכיתי גם לעבור על כל החומר החודשי בליל המבחן, אך זה דבר שלא זכיתי לזה כסדר.

מה שברור. מבקש הרב ברדה להדגיש; כמה שאנו זוכים יותר בהתחלה להבין היטב את הדף והלימוד על בוריו. כל קושיא ותירוץ,

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

David Cohen/Flash90

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה**

◆ כיצד ניתן לתקן מרווח שנוצר באמצע מילה בכתיבת סת"ם?

◆ סופר שכתב ספר תורה מתוך הזכרון - האם הספר כשר?

◆ האם מותר לחדש דיו דהוי באמצעות אדים כימיים?

מהלכות תיקוני אותיות סת"ם

• בכתיבת סת"ם, אם קיים מרווח באמצע מילה, והיא נראית כשתי מילים, הריהי פסולה. אך במקרים רבים ניתן למלא את המרווח שנוצר, באמצעות הארכת האות הכתובה לפני האות המחוקה, באופן שתגיע עד סמוך לאות שלאחרי האות המחוקה. אך אם מבצעים תיקון זה בתפילין ובמזוזות, יש להיזהר מאוד שלא לקלקל את צורת האות אף לרגע תוך כדי הארכתה.

• פרשיות התפילין והמזוזות צריכות להיכתב 'כסדרן', ולכן, במקרה שאחת האותיות בפרשה איבדה את צורתה, כך שתיוקן האות נחשב ככתיבה מחדש של האות - כל מה שנכתב לאחר אות זו, פסול.

• אות בפרשיות תפילין ומזוזות, ש'נחתכה' באמצעה בחתך ניכר, והיא עלולה להראות כשתי אותיות - פסולה, ותיקונה פוסל משום 'שלא כסדרן'. ואם אינה עלולה להראות כשתי אותיות - יש אומרים שדינה כנ"ל; אך יש אומרים, שצריך להראותה לילד שאינו בקי בקריאה, ואם יזהה אותה, אין תיקונה פוסל משום שלא כסדרן. ואם החתך אינו ניכר, והאות עלולה להראות כשתי אותיות - נחלקו הפוסקים אם היא כשרה או פסולה; ואף לדעת המקלים, ראוי להראותה לילד. ואם אינה עלולה להראות כשתי אותיות - יש אומרים שצריך להראותה לילד, ותיקונה אינו פוסל משום שלא כסדרן. ויש אומרים שהיא כשרה.

• בכתיבת ספרי תורה, תפילין ומזוזות, יש להקפיד שראש האות ל', וכן ה'תגים' שעל ראשי שאר האותיות, לא יכנסו לחלל האותיות שמעליהם, הפתוחות בתחתיתן; וכן, יש להקפיד שרגלי האותיות הארוכות, לא תפנסנה לחלל האותיות שתחתיהן, הפתוחות בחלקן העליון.

• אסור מדאורייתא למחוק אותיות מאחד משמות הקודש.

ומחיקת חלק מהאות באופן שצורתה עדיין קיימת - אסורה מדרבנן.

מהלכות כתיבת סת"ם

• כתיבת סת"ם - חובה לעשותה בהעתקה מתוך הכתב, או על פי הקראה של אדם אחר מתוך הכתב. וכן צריך הסופר לקרוא כל מילה בפיו לפני כתיבתה. ובדיעבד, אם כתב מתוך הזכרון, וללא קריאה בפיו, הכתיבה כשרה.

• בפרשיות התפילין והמזוזות, צריך הסופר להותיר בראש הקלף מרווח בשיעור של מעט יותר מאורך ראש האות ל'. ובתחתית הקלף, צריך להותיר מרווח בשיעור של מעט יותר מאורך רגל האות ק'.

• ספרי תורה, תפילין ומזוזות, יש לכותבם בשורות שוות משני צידיהן. וכתבו ראשונים, כי יש להקפיד שלא תצאנה שלוש אותיות מחוץ לגבול העמוד. וכן פסק השולחן ערוך בנוגע לתפילין. אולם, לדעת הרמב"ם, ניתן להקל אף בשלוש אותיות ויותר, כל עוד אינן מהוות את רוב המילה. וכן פסק השולחן ערוך בנוגע לספר תורה. ויש מהאחרונים שכתבו, שיש להחמיר בספר תורה ככתפילין.

• בשמות הקודש, נדרשת הקפדה מיוחדת, שאותיותיהם, עם האותיות הנטפלות אליהם, תהיינה בתוך גבול העמוד. ובדיעבד, אם חרגו אותיות השם עצמו מגבול העמוד, ואין אפשרות לתקן זאת - נחלקו הפוסקים אם הכתיבה כשרה.

• ספר תורה שנכתב בדיו שחור, ולאחר זמן רב השתנה צבעו לחום אדמדם - יש שפוסלים, ויש שמכשירים, משום שלדעתם, שינוי זה נגרם מהתיישנות הדיו, ואדרבה, כך דרכו של כל דיו, ודי בכך שהיה שחור בעת הכתיבה.

והידוש צבע הדיו באמצעות אדים כימיים - יש מהפוסקים שהתירוהו, אך יש שאסרוהו, והוסיפו, כי מצוי מכשול באמצעי זה, שהוא ממלא בדיו סדקים הפוסלים את האות.

התיבה התמלאה במהירות במבול של מאות (!) הודעות שהקליטו בחורים מכל רחבי הארץ, סביב גורלו של מיילך בלומנשטריך, והשאלה איך אפשר לעזור לו...

כשהבחורים התחילו להתווכח בכל מקום אפשרי אודות הדרך הנכונה לעזור לבחור מסכן שלא מצליח למצוא טעם בלימוד התורה...

החלק המעניין הגיע לאחר פרסום העלון. התברר שבלומנשטריך דנו, הצליח לנגוע בנקודה חשובה, כשהתיבה התמלאה במהירות במבול של מאות (!) הודעות שהקליטו בחורים מכל רחבי הארץ. ספרדים ואשכנזים, ליטאים וחסידים, כולם כאחד, השאירו הודעות ובהן 'טיפים' ועצות איך לחוות תחושה טובה בזמן שלומדים גמרא. חלק מהבחורים גם סיפרו למוקד הגישמאק, שהנושא הפך לשיחת היום בישיבות שלהם, בחדר האוכל, בפנימייה, הבחורים החלו להתווכח ולדון בצורה אינטנסיבית בשאלה הזאת. מה גורם להם להרגיש מתיקות בלימוד, ומה גורם חלילה לתחושה הפוכה. "כבר חמש שנים אני לומד בישיבה", סיפר לנו בחור אחד, "וזמנעם לא הרהרתי בנושא אפילו ביני ובין עצמי, מתי אני נהנה ללמוד ואיך אני יכול לחדד את התחושה הזאת ולהביא לידי כך שאחרי שאסגור את הגמרא, אני אתגעגע אליה וארצה לשוב וללמוד בה בשניה הראשונה שהדבר יתאפשר לי". סיפר לנו אחד מאנשי הצוות בישיבה חשובה, שהוא שם לב לכמה וכמה בחורים שהלימוד שלהם אכן השתפר והשתבח לאחר שעסקו בנושא וחיפשו דרכים ליהנות יותר מהלימוד: "עצם העיסוק בנושא, כבר הביא תועלת עצומה", הוא מעיד. הרב שלמה אופנהיים מנהל המוקד, מסכם במילה אחת: גם אנו הופתענו משטף הפניות, אנו מרגישים סיפוק גדול. ונקוה שנוכל הלאה להגדיל תורה ולהאדירה. מס' הטלפון של המוקד ליעוץ להורים: 073-7892310 המוקד פתוח כל ערב בין 7.30-10.30

במסגרת זו אנו מספקים לא פעם הצצה קטנה לרגעים מרגשים במרוץ החיים השוטף של הפעילות והעשייה בארגון 'דרשו' ובארגון 'אחינו' - זרוע החיזוק של 'דרשו'.

הפעם זכינו לחוות לא רק רגע אחד מרגש, אלא מאות רגעים של התרגשות גדולה במיוחד, בגלל הנושא שתפס בישיבות רבות, סביב גורלו של מיילך בלומנשטריך, והשאלה איך אפשר לעזור לו ללמוד טוב יותר.

חלק מהקוראים בוודאי מרימים גבה ותוהים מי הוא מיילך בלומנשטריך הזה, ועל מה אנחנו מדברים, אז כמה מילים..

על 'מוקד הגישמאק' כבר סיפרנו במסגרת זו בעבר. מדובר במוקד שעושה עבודת קודש יוצאת דופן, ביעוץ טלפוני לתלמידים ולהורים, כשהמוקד מוציא לאור חוברות מיוחדות, ועלונים מלאי תוכן מרתק (כמעט כמו 'לקראת שבת'...) המעודדים את בני הישיבות המסולאים מפז (וגם את אלו שכבר התחתנו ולומדים בכולל או קובעים עיתים לתורה), להפעיל את המחשבה שלהם ולבדוק את עצמם, איך אפשר לקבל את 'מתיקות התורה'

מה אתה יכול לעשות כדי לעזור לעצמך ולילדים שלך להרגיש את תחושת ה'גישמאק' בלימוד התורה? למה אתה לא מצליח לחוש את המתיקות הנפלאה הזאת בפיך, אם דוד המלך הצהיר עליה שהיא מתוקה מדבש ונופת צופים? כיצד זה ייתכן שהאור החיים הקדוש אומר שהתורה היא כל כך מתוקה עד שאנחנו אמורים להשתגע ולהתלהט אחריה, וכשאתה לומד אותה אתה לא מרגיש אפילו לא מעט מזעיר מהטעם הנפלא הזה???

השלב הבא הוא כמובן, ליצור קשר עם המוקד, ולקבל הדרכה וכיווני פעולה, שיסייעו ללומדים לחוות את חוויית הגישמאק בלימוד עצמו. וכאן מגיע תורו של מיילך בלומנשטריך... הוא בחור שרוצה ללמוד וגם לומד בפועל, אבל לא מצליח ליהנות מהלימוד. בלומנשטריך, שלא קיים כמובן במציאות, פנה בפעם האחרונה לבחורים הקוראים את עלון 'גישמאק בלימוד' שהופץ בישיבות הקד' וביקש מהם שיפנו ל'מוקד הגישמאק' של 'אחינו' - 17-18-20-1800, ויקליטו את העצה שלהם למיילך, כיצד הוא יוכל ללמוד וגם ליהנות מהלימוד.

עד כאן מדובר בפעילות שגרתית ורגילה לחלוטין של 'מוקד הגישמאק' וארגון 'אחינו'. אין כאן שום דבר חדש.